

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု တစ်နှစ်ပြည့်ချိန်

(I) ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အရပ်သားတစ်ပိုင်း အစိုးရသစ် သက်တမ်း တစ်နှစ်ခန့်ရှိချိန်တွင် ယခင် ဆယ်စုနှစ် ၅ စု အာဏာရှင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှ ပြုပြင် ပြောင်းလဲခြင်းကို သိသိသာသာ အထက်မှ မူဝါဒချမှတ် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ မတ်လ (၁) ရက်တွင် သမ္မတသက်တမ်း တစ်နှစ်ပြည့် မိန့်ခွန်းပြောကြားသော သမ္မတဦးသိန်းစိန်က စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီကို မိတ်ဆက် ပေးရေးသည် ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် လုပ်စရာများစွာ ရှိနေဆဲဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ရည်မှန်းချက်ကောင်းသော အဆိုပါ အစီအစဉ်တွင် ဒီမိုကရေစီ ဆက်လက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ အတိတ်မှ ခါးသီးမှုများကို ဖြေဖျောက်ခြင်း၊ စီးပွားရေး ပြန်လည် တည်ဆောက်ခြင်း၊ တရားမျှတသော ဥပဒေစိုးမိုးအောင် ပြုလုပ်ခြင်း တို့အပြင် တိုင်းရင်းသား ပေါင်းစုံ တည်ရှိမှုနှင့် သာတူညီမျှမှုကို အသိအမှတ်ပြု လေးစားခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ပြောင်းလဲမှုများသည် အမှန်တကယ် ဖြစ်သော်ငြားလည်း စိန်ခေါ်မှုများမှာ ရှုပ်ထွေး၍ များပြားနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဆောင်ရွက် အောင်မြင်ထားသမျှကို ခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ရန်နှင့် နိုင်ငံသားအားလုံး အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် အလားအလာကို မြင့်မားစေရန် အတွက်၊ အရေးယူဒဏ်ခတ်မှု (sanctions) များ ဆက်လက် ချမှတ်သင့်သော အကြောင်းရင်းများထက် ပိုမိုထိတွေ့ ဆက်ဆံရေး အခွင့်အလမ်းများကို ကြိုးစား ရှာဖွေနေသည့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပိုမိုနီးကပ်၊ နီးစပ်လာရန် လိုအပ်သည်။

ဧပြီ ၁ ရက်တွင် ကျင်းပခဲ့သော ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများသည် အရေးပါသော နိုင်ငံရေး အလှည့်အပြောင်းကို ထင်ဟပ် ကိုယ်စားပြုနေသည်။ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် သူမ၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်သည် တရားဝင် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းသို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီး ပြတ်သားသော အောင်ပွဲကို ရရှိခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် အပါအဝင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် NLD လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၄၃ ဦးတို့သည် ယခုအခါ လွှတ်တော်တွင် နေရာရရှိသွားကြပြီ ဖြစ်သည်။ NLD သည် အကြီးဆုံး အတိုက်အခံပါတီ ဖြစ်လာတော့မည်။ ယခု ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပေးခဲ့သော ကိုယ်စားလှယ် အမတ်နေရာများ၏ အချိုးရာခိုင်နှုန်း နည်းပါးခြင်းကြောင့် အာဏာချိန်ခွင်လျှာကို ပြောင်းလဲစေမည် မဟုတ်သော်လည်း နိုင်ငံရေးလောကထဲသို့ ကြီးမားသော ခိုင်းနမစ် အရွေ့ကို ထိုးသွင်းပေးတော့မည့် အလားအလာ ရှိနေသောကြောင့် အဓိက ကျကျ အရေးပါမှု ရှိနေပါသည်။ NLD ၏ အောင်မြင်မှု အတိုင်းအတာက နိုင်ငံရေး အာဏာရ အဖွဲ့အစည်းထဲမှ အချို့ကို တပ်လှန့် သတ်ပေးလိုက်သည့် လက္ခဏာ ရှိသည်။

ယင်းပြောင်းလဲမှုများ၏ အတိုင်းအတာနှင့် မြန်ဆန်မှုက ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် ဘယ်လောက် ရှင်သန်နိုင်မလဲ ဟူသော မေးခွန်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေမည်။ ယင်းကဲ့သို့ အဓိက နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှု အစီအစဉ် မှန်သမျှသည် ပြင်းထန်သော စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုများကို မလွှဲမရှောင်သာ ရင်ဆိုင်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေးအာဏာရ အလွှာအတွင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူကြသော အချက်မှာ နောက်ပြန်ဆုတ်မည့် အန္တရာယ် နည်းပါးပုံရခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖျက်သိမ်းနိုင်သည့် အာဏာရှိသော အာခံလိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်များ အုပ်စုဖွဲ့မှု မရှိဟု ဆိုသည်။

လောလောဆယ် အချိန်ထိ အခြားသော ပြင်းပြင်းထန်ထန် စိန်ခေါ်မှုများလည်း ရှိနေသေးသည်။ အသေးစိတ် မူဝါဒ ရေးဆွဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ချမှတ်ထားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အစီအစဉ်များ အကောင်အထည် ဖော်ရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ လုပ်နိုင်စွမ်းအား အကန့်အသတ် ရှိနေသည်။ ၎င်းပြစ်ချက်သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ဘရိတ်အုပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေသောကြောင့် နိုင်ငံသားများ အနေဖြင့် အပြောင်းအလဲ၏ အပြည့်အဝ သက်ရောက်မှုကို မြင်တွေ့ရန် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း စောင့်ဆိုင်းနေကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၂၀၁၃ တွင် အရှေ့တောင်အာရှ အားကစားပြိုင်ပွဲကို လက်ခံကျင်းပကာ၊ ၂၀၁၄ တွင် အာဆီယံ အဖွဲ့၏ အလှည့်ကျ ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ကို ယူမည်ဖြစ်သောကြောင့် လာမည့် ၂ နှစ်အတွင်း ဖိအားများ ပိုမို မြင့်မားလာမည့် အလားအလာသာ ရှိပေသည်။

နောက်ထပ် အဓိက ကိစ္စတစ်ခုမှာ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်သည်။ အသက်သွေးကြော ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် အချိန်လွန်၊ အချိန်နှောင်းနေသည့် စီးပွားရေး ကဏ္ဍတွင် မမှန်ကန်သော အချက်အလက်နှင့် အားနည်းသော စီးပွားရေး အင်စတီကျူးရှင်းများအပေါ် အခြေခံကာ အဓိက မူဝါဒ အပြောင်းအလဲများ ပြုလုပ်ခြင်းသည် မရည်ရွယ်သော စီးပွားရေး ပြဿနာများ ရိုက်ခတ်အောင် ဖန်တီးရာ ရောက်မည့် အန္တရာယ် ရှိနေပါသည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးနိုင်မှု မြင့်မားနေသော ရှိရင်းစွဲ အခြေအနေကြောင့်ပြဿနာ အတော်အတန် သေးငယ်သည့်တိုင်အောင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ကဏ္ဍ အပေါ် ကြီးကြီးမားမား ရိုက်ခတ်နိုင်သော အလားအလာ ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ လူထုအပေါ် အာဏာရှင်တို့၏ ထိန်းချုပ်မှု လျော့၍ မျှော်လင့်ချက်များ မြင့်မားနေသည့်အချိန်၌ပင် မငြိမ်မသက်၊ အုံကြွမှု ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိနေပေသည်။

တတိယစိန်ခေါ်မှုမှာ တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများ၌ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အုပ်စု အားလုံးနီးပါးက အစိုးရနှင့် ကနဦး အပစ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြခြင်းသည် အဓိက အောင်မြင်မှု တစ်ခုဖြစ်လေသည်။ သို့သော် စဉ်ဆက်မပြတ် ငြိမ်းချမ်းရေးရအောင် များစွာ ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ အကြီးဆုံး လက်နက်ကိုင်အုပ်စု တစ်ခုဖြစ်သော ကချင်လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ (KIO) နှင့် မည်သည့် သဘောတူညီချက်မှ မရရှိသေးဘဲ ပြင်းထန်သော ပစ်ခတ်မှုများ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ အခြား အုပ်စုများနှင့် အပစ်ရပ်စဲ ထားမှုများသည်လည်း ခိုင်မာမှု မရှိသေးဘဲ၊ အကယ်၍ အကြောင်းရင်းခံ နိုင်ငံရေး မကျေလည်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုးတက်မှု မရှိပါက ပြန်လည် ပျက်ပြယ် သွားနိုင်သည်။ ယင်းကိစ္စသည် အလွန်ခက်ခဲသော လုပ်ငန်း တာဝန် ဖြစ်သော်ငြားလည်း နယ်စပ် တောင်တန်းဒေသများ၌ စစ်ပြန်ဖြစ်ခြင်းသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြီးကြီးမားမား ထိခိုက်စေမည့် အလားအလာ ရှိနေပြီး၊ စီးပွားရေး ပြန်လည် တည်ဆောက်ရာတွင်လည်း ကြီးမားသော အတားအဆီး၊ အနောက်အယုတ် ဖြစ်လာဖွယ် ရှိသည်။

ယခု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အပြောင်းအလဲများကို ပြည်ပ ဖိအားများက မောင်းနှင်ခဲ့ခြင်း ဟုတ်ပုံမရပဲ၊ ပြည်တွင်းရေးပြဿနာ ပြန်လှန်သုံးသပ်ချက်များက အမှန်တကယ် မောင်းနှင်တွန်းအား ပေးခဲ့သည့် လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ယခုအခါ အနောက်နိုင်ငံများ ကာလကြာ တောင်းဆိုခဲ့ကြသော အဓိက ဆောင်ရွက်ချက်များကို လုပ်ဆောင်နေပြီဖြစ်ရာ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် နိုင်ငံစုံ အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အောင်မြင်မှု သေချာရေရာအောင် ပံ့ပိုးကူညီကြရမည့် တာဝန်ရှိနေပါသည်။ အထူးသဖြင့် အနောက်နိုင်ငံများအနေဖြင့် မြန်မာတို့များစွာ လိုအပ်နေသော အကြံဉာဏ်နှင့် နည်းပညာ အကူအညီ အပါအဝင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အားပေးထောက်ခံမှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ EU အနေဖြင့်လည်း ဧပြီလကုန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အရေးယူ ဒဏ်ခတ်မှုများ သက်တမ်း တိုးရေး၊ မတိုးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိက သော့ချက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ဖိအားပေး ဒဏ်ခတ်မှု အစီအစဉ်များ၏ တန်ဖိုးကို ပြန်လည်စဉ်းစား သုံးသပ်ရတော့မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာအစိုးရသည် အာယာတ အဟောင်းများကို ဘေးဖယ်၍ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ အပြင်းထန်ဆုံး ပြစ်တင် ဝေဖန်သူများကို လက်ကမ်း ဆက်ဆံရာတွင် သာမန်ထက် ထူးကဲစွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံများ

အနေဖြင့် ယခုအချိန်တွင် မိတ်ဆွေသစ်ကို အားပေးထောက်ခံရန် အတွက် အချိုးညီညီ အားထုတ်မှုများကိုစတင် ပြုလုပ်ရတော့မည်။ ကြာမြင့်စွာ စောင့်ဆိုင်းခဲ့ရသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အားလျော်စွာ အရေးယူဒဏ်ခတ်မှု (Sanctions) များ ဆက်လက် ချမှတ်ရလောက်အောင် ဆီလျော်သော အကြောင်းရင်းများ မရှိတော့ပါ။ အရေးယူ ဒဏ်ခတ်ခြင်းသည် ဆက်လက် ပြောင်းလဲရေးကို ဖိအားပေးခြင်းထက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများကို အားနည်းစေခြင်း၊ နောက်ပြန်ဆွဲလိုသူများကို ဆွပေးရာ ရောက်ခြင်းအားဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကိုသာ ထိခိုက်စေမည့် အလားအလာ ရှိပါသည်။

(II) လက်ရှိအချိန်အထိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ

ပြီးခဲ့သော ၁၂လအတွင်း သိသိသာသာ မြန်ဆန်သော ပြောင်းလဲမှုများကို တွေ့မြင်ကြရသည်။ ယင်းအပြောင်းအလဲများကို သီးခြားစီ ဆောင်ရွက်ကြသော ဖြစ်စဉ်များဟု ရှုမြင်ခြင်းထက် သမ္မတ၊ အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်တို့က မြန်မာနိုင်ငံအား ဒီမိုကရေစီ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ပိုမို ဖွံ့ဖြိုးမှုဆီ ဦးတည်သော လမ်းကြောင်းသစ်ပေါ်သို့ ပို့ဆောင်ရန် ဝိုင်းဝန်း စုစည်း အားထုတ်မှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အဖြစ် ပို၍ ရှုမြင်သင့်သည်။

(က) နိုင်ငံရေးပြန်လည်သင့်မြတ်မှု

၂၀၁၁ မတ်လက အဖွင့်မိန့်ခွန်းတွင် သမ္မတက ယခင် တပ်မတော် အစိုးရအပေါ် အစဉ်တစိုက် ဝေဖန်ခဲ့သူများကို လက်ကမ်း ကြိုဆိုကာ နိုင်ငံ၏ ကောင်းကျိုးကို အတူတကွ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြရန် အတွက် အမြင် ကွဲလွဲမှုများ ဘေးဖယ်ထားခဲ့ကြရန် တိုက်တွန်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့နောက် သိသာထင်ရှားသော ဆောင်ရွက်မှုများကို တသီတတန်း ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ဩဂုတ်လတွင် သမ္မတက အတိုက်အခံ ခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအား အပြုသဘောဆောင် ပြောင်းလဲပေးလိုသော သူ့ဆန္ဒ အစစ်အမှန်ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြား စည်းရုံးခဲ့သည်။¹ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် သူမ ၏ NLD ပါတီတို့ တရားဝင်နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်မှု ချောမွေ့စေရန်အတွက် အကျဉ်းကျသူများ ပါတီဝင်ဖြစ်ခွင့် တားမြစ်ထားခြင်း အပါအဝင် စည်းကမ်းချက် အချို့ကို ပယ်ဖျက်ရန် ရွေးကောက်ပွဲ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပေးခဲ့သည်။² ၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ ၅ ရက်တွင် NLD ပါတီသည် တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံရေးပါတီ ဖြစ်လာကာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို ပါတီဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် တင်မြှောက် လိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် ဧပြီ ၁ ရက်တွင် ကျင်းပသော ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် သူမနှင့် အခြားပါတီဝင်များ ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြပြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ၄၅ နေရာ အနက်မှ ၄၃ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ (အခန်း-၄ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်သည်)

သမ္မတက ပြည်ပရောက် အုပ်စုများကိုလည်း အိမ်ပြန်လာကြရန် ဆက်လက် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ ပြီးခဲ့သော လပိုင်းများအတွင်း ပြည်ပရောက် လူသိများ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားသူများ တစ်သုတ်ပြီး တစ်သုတ် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့ကြရာတွင် အများစုက ခေတ္တ လာရောက်လည်ပတ်ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း အချို့က အပြီးနေထိုင်ရန် ပြန်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ ပြန်လာကြသူများထဲတွင် ပထမဆုံး မြန်မာသမ္မတ၏ သားဖြစ်သူ Euro Burma Office အကြီးအကဲ ဦးဟန်ညောင်ဝေ၊ လက်နက်ကိုင် ကျောင်းသားတပ်ဖွဲ့၏ အကြီးတန်း အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သူ အများစု ပါဝင်သော ထိုင်းနိုင်ငံ အခြေစိုက် ဗဟု ဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့ဝင်များ၊ နိုင်ငံအတွင်း တရားဝင် လုပ်ကိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေကို

¹ See Crisis Group Asia Briefing N°127, *Myanmar: Major Re-form Underway*, 22 September 2011. For background on the transition, also see Crisis Group Asia Report N°177, *Myanmar: Towards the Elections*, 20 August 2009; and Crisis Group Asia Briefings; N°118, *Myanmar's Post-Election Landscape*, 7 March 2011, and N°112, *The Myanmar Elections*, 27 May 2010.
² This was important because prior to the major release of political prisoners on 13 January 2012, a number of NLD members were serving prison sentences.

အစိုးရနှင့် ဆွေးနွေး နိုင်ခဲ့ကြသော လူသိများ ပြည်ပသတင်းဌာန ၃ခု (ဒီမိုကရက်တစ် မြန်မာ့အသံ၊ မဏ္ဍိမ၊ ဧရာဝတီ) မှ အယ်ဒီတာ များပါဝင်သည်။ BBC, VOA, RFA တို့မှ ထုတ်လွှင့်သော မြန်မာဘာသာ အသံလွှင့် အစီအစဉ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် ဆွေးနွေးကာ နိုင်ငံတွင်းမှ ပထမဆုံးအကြိမ် သတင်းပို့ခွင့် ရရှိခဲ့ကြသည်။

တစ်နှစ်ပတ်လုံးအတွင်း အကြိမ်ကြိမ် ထုတ်ပြန်သော လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးမှုများတွင် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား အများစု လွတ်မြောက်လာခဲ့ကြသည်။³ ထောင်ထဲတွင် ကျန်နေသော နာမည်ကြီး အတိုက်အခံများ အားလုံး အပါအဝင် လူပေါင်း ၃၀၀ ခန့် အား အများဆုံး လွတ်ပေးခြင်းကို ၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ ၁၃ရက်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ အချိန်ကိုက် လွတ်ပေးခြင်းသည် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများအထိ ကျင်းပပေးခဲ့သော နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အထိန်းသိမ်းခံ အတိုက်အခံများ ပါဝင်ခွင့် ပြုရန် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရည်ရွယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။⁴ ထို့ကြောင့် အချို့သူများက NLD ပါတီ တံဆိပ် အောက်မှနေ၍ ဧပြီ ၁ရက် ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။⁵

လွတ်မြောက် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများအား လှုပ်ရှားမှုများ တင်းကြပ်စွာ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် လူမှုနယ်ပယ်တွင် ဖိနှိပ်ထားခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့သော ယခင် အတိတ်ကာလနှင့် မတူတော့ဘဲ၊ ပြီးခဲ့သော တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်မြောက် လာသူများသည် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ ပြန်လည်စတင်ခြင်း၊ ပြည်ပခရီးသွားခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ကာ ပုံမှန်ဘဝ အတိုင်း နေထိုင်ခွင့် ရရှိလာကြသည်။ အသွင်ပြောင်းကာလအတွင်း လွတ်မြောက်လာသော အထင်ရှားဆုံး အတိုက်အခံများ ဖြစ်သည့် ၈၈ မျိုးဆက်ကျောင်းသား ခေါင်းဆောင်များသည် လွန်ခဲ့သော ၈နှစ်က နောက်ဆုံးအကြိမ် လွတ်မြောက်မှုနှင့် ကွဲပြား ခြားနားနေခြင်းကြောင့် အံ့အားသင့် သွားခဲ့ကြသည်။ ယခုတစ်ကြိမ်သည် ယခင်ကနှင့် မတူတော့ဘဲ ၎င်းတို့ လွတ်မြောက်ပြီး ရန်ကုန်သို့ ရောက်သည်နှင့် ပြည်တွင်း သတင်းထောက်များ ပတ်လည်ပိုင်းနေခြင်းကို ကြုံတွေ့ကြရသည်။ ထို့အပြင် နယ်လှည့်ဟောပြောခြင်း၊ သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်ခြင်း အပါအဝင် ရုံးခန်းဖွင့်လှစ်၍ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်း တို့ကို အဟန့်အတား မရှိ ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။ ကျောင်းသား ခေါင်းဆောင်များထံမှ တစ်ဦးက သူထောင်မှ လွတ်လာပြီး သီတင်းပတ် အနည်းငယ် အတွင်း ပြည်တွင်းထုတ် နာမည်ကြီး သတင်းဂျာနယ် တစ်စောင်က ဆုပေးပွဲ အခမ်းအနားတွင် ဆုချီးမြှင့်ပေးရန် ဖိတ်ကြားခဲ့သော ထင်ရှားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ၅ ဦးထဲတွင် သူလည်း ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း၊ သူနှင့် အတူ ဆုချီးမြှင့်ပေးသူတစ်ဦးမှာ အာဏာအရှိဆုံး အငြိမ်းစား ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများထံမှ တစ်ဦး၏ သား ဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည် ပြောပြခဲ့သည်။⁶

နိုင်ငံရေး ပြန်လည် သင့်မြတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အများဆုံး မြင်တွေ့နိုင်သော ဥပမာ တစ်ခုမှာ ယခုအခါ ရန်ကုန်မြို့ လမ်းများပေါ်တွင် ၊ သတင်းစာများနှင့် မဂ္ဂဇင်းဂျာနယ်များတွင်၊ ဈေးဆိုင်များတွင်၊ တက္ကစီနှင့် ကိုယ်ပိုင်မော်တော်ယာဉ်များပေါ်တွင် နေရာတကာ တွေ့မြင်နေရသော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ရုပ်ပုံများပင် ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက သူမ၏ ဟောပြောမှုကို နိုင်ငံပိုင်ရုပ်သံက ထုတ်လွှင့်ပေးခဲ့ခြင်းသည် မြန်မာလူထုကို များစွာ ရိုက်ခတ်သွားခဲ့သည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဝေဖန်မှုကြောင့် ထင်ရှားသော အတိုက်အခံ ခေါင်းဆောင်သည် အစိုးရရုပ်သံ စတူဒီယိုထဲတွင် NLD ပါတီ သင်္ကေတ ခွပ်ဒေါင်းအလံ၏ ရှေ့တွင် ထိုင်ကာ ဒီမိုကရေစီ ကူးပြောင်းမှု ဆက်လက် ပြုလုပ်ရေး၊ တရားသော ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ လူမှုနယ်ပယ်မျှတရေး၊ စီးပွားရေး

³ There could be up to 300 political prisoners remaining in deten-tion, although the number is uncertain: informal lists maintained by activists are not fully reliable, and some included on such lists may have actually been guilty of a criminal offence – or in the case of ethnic prisoners, of violent offences in the context of the armed insurgency. Resolving this issue will require a transpar-ent process for credibly reviewing cases on an individual basis.
⁴ Crisis Group interview, adviser to the Myanmar president, Yangon, March 2012. The period for registration of candidates for the by-election ran from 16 to 31 January.
⁵ For example, the NLD candidates in the Naypyitaw constitu-encies of Zabuthiri and Ottarathiri, Sandar Min and Min Thu, were both political prisoners released in the 13 January amnesty. Both were elected.
⁶ Toe Naing Mann, son of lower house Speaker and General (ret.) Shwe Mann, was the co-presenter. Crisis Group interview, Ko Ko Gyi, ‘88-generation student leader, Yangon, 8 March 2011.

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့ကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲဝင်မည့် ပါတီအားလုံး၏ အခွင့်အရေးဖြစ်သော ၁၅ မိနစ်စာ ဟောပြောခြင်း အစီအစဉ်ကို မတ်လ ၁၄ရက်မှ ၂၂ရက် အထိ နိုင်ငံပိုင်ရုပ်သံနှင့် ရေဒီယိုက ထုတ်လွှင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဟောပြောသော စာသားအပြည့်အစုံကို နောက်တစ်ရက် နိုင်ငံပိုင် သတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။⁷

တပ်မတော် ပြိုကွဲစေရန် (သို့) ပုံရိပ်ကို ထိခိုက်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ဟောပြောခြင်း၊ ရေးသား ထုတ်ဝေခြင်း မပြုလုပ်ရန် ကိုယ်စားလှယ် အမတ်လောင်းများကို တားမြစ်ထားသော စည်းကမ်းချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ငြိစွန်းသော သူမ၏ မိန့်ခွန်းပါ စာပိုဒ် တစ်ပိုဒ်ကို ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်က ဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။⁸ သို့တိုင်အောင် သူမ၏ မိန့်ခွန်းတွင် ယခင် အစိုးရကို အတော်အတန် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဝေဖန်ထားသော (လူထုကို အကြောက်တရား လွှမ်းမိုးခဲ့သော အချိန်ကာလ၊ လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၂၀ အတွင်း NLD ပါတီအပေါ် ဖိအား အမျိုးမျိုးပေး၍ ဖိနှိပ်ထားခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီ စံချိန်၊ စံညွှန်းများနှင့် မကိုက်ညီသော ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ စသည့်) အကြောင်းအရာများ ပါဝင်နေသေးသည်။

(၂) လွှတ်တော်များ

လွှတ်တော်များသည်လည်း စောင့်ကြည့် လေ့လာသူ အများစု စိုးရိမ်ပူပန်ကြသော ရာဘာတံဆိပ်ထုံး ထု လွှတ်တော်မျှသာ ဖြစ်မည့် အနေအထားနှင့် ကွာခြားစွာပင် အပြောင်းအလဲကို အဓိက မောင်းနှင်သူများအဖြစ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။⁹ ယင်းအခြေအနေကို လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌများ၊ အထူးသဖြင့် ရှေ့ဆောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားတစ်ဦး အဖြစ် ဂုဏ်သတင်းမွှေးအောင် ကြိုးစားခဲ့သူ အောက်လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးရွှေမန်း၏ အားကောင်းသော ဩဇာကလည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါဝင် တွန်းအားပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးများ၊ ဥပဒေပြုခြင်းနှင့် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းတို့ကို လက်ရှိအချိန်အထိ အစိုးရက ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရသစ် လက်ထက် အောက်လွှတ်တော်၏ ပထမဆုံး လုပ်ဆောင်မှုများထဲမှ တစ်ခုမှာ အတိုက်အခံတို့၏ အဆိုပြုချက်ကို တပ်မတော်သား အစုအဖွဲ့ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် ခွင့်ပြုခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများအား လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့်ပေးရန် သမ္မတအား တောင်းဆိုခဲ့သည်။¹⁰

ဆုံးဖြတ်ချမှတ်ခဲ့သော သော့ချက်ကျ ဥပဒေပြုရေး ကိစ္စများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- NLD ပါတီ တရားဝင်နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်မှု ချောမွေ့စေရန် အတွက်၊ ၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ ၄ရက်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော “နိုင်ငံရေးပါတီ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ”။
- စည်းမျဉ်းများအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဆုံးဖြတ်ချမှတ်ခြင်း မရှိသေးသော၊ ၂၀၁၁ ဒီဇင်ဘာ ၂ရက်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် “ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဥပဒေ”။ ယင်းဥပဒေသည် ယခင်က မရှိခဲ့ဘူးသော လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခြင်းကို ခွင့်ပြုထားသည်။ ဆန္ဒပြပွဲများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ရဲတပ်ဖွဲ့ထံမှ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်ပြီး၊ ခွင့်မပြုသော ဆန္ဒပြပွဲများ

---

⁷ “National League for Democracy presents its policy, stance and work programmes”, *New Light of Myanmar*, 15 March 2012.
⁸ See “Central Supervisory Committee for Printers and Publishers Registration and Press Scrutiny and Publishing”, Directive no. 42, 17 March 2010. In an interview with Radio Free Asia, Aung San Suu Kyi stated that “the part about how there wasn’t rule of law and the military government had repeatedly used the law to repress the people, that is censored”. “Suu Kyi’s campaign speech censored”, Radio Free Asia, 9 March 2012.
⁹ Under the constitution that came into force in 2011, Myanmar has a bicameral national legislature: an upper house (“Amyotha Hluttaw”) and lower house (“Pyithu Hluttaw”) which can also sit in joint session as the Union Assembly (“Pyidaungsu Hluttaw”). There are also fourteen regional assemblies.
¹⁰ See Crisis Group Briefing, *Myanmar: Major Reform Under Way*, op. cit., p. 10.

ပြုလုပ်လျှင် ဥပဒေကြောင်းအရ အရေးယူခံရမည် ဟုဆိုသည်။ ယင်းသို့ ချုပ်ချယ်ထားသော စည်းကမ်းများကြောင့် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စုများ ထံမှ ပြစ်တင်ဝေဖန်မှုများ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။¹¹

- ၂၀၁၂ မတ်လ ၉ရက်တွင် အာဏာ သက်ဝင်ခဲ့သည့် “အလုပ်သမား သမဂ္ဂ ဥပဒေ” ။ ယင်းဥပဒေသည် လွတ်လပ်သော အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ၊ လုပ်ငန်းရှင်အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဆန္ဒပြခွင့်ကို ပေးထားပြီး၊ နိုင်ငံတကာ စံညွှန်းမီ အဖွဲ့အစည်း လွတ်လပ်ခွင့်ကို ပေးထားသည်။ ယခင်ကမူ လွတ်လပ်သော အလုပ်သမား သမဂ္ဂ မှန်သမျှကို ပိတ်ပင်ထားခဲ့သည်။ အလုပ်သမား ပြဿနာဖြေရှင်းမှု ဥပဒေမူကြမ်းကိုလည်း မတ်လ ၂၁ရက်တွင် လွှတ်တော်က အတည်ပြုပေးခဲ့သည်။¹²
- မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဆိုင်ရာ ဥပဒေမူကြမ်းများ ရှိထားပြီး ဖြစ်ရာ၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အခွန် ဥပဒေများ အပေါ် ပြင်ဆင်မှု များစွာကိုလည်း လွှတ်တော်များက ဆုံးဖြတ် ချမှတ်ခဲ့သည်။

ဆွေးနွေးမှု ပြုလုပ်နေဆဲ ဥပဒေပြုရေး ကိစ္စများမှာ -

- နယ်မြေခံ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နယ်မြေခံ တာဝန်ရှိသူများအား လျှို့ဝှက်မဲပေး ရွေးကောက်ခြင်းမှ တစ်ဆင့် ဒေသန္တရ ဒီမိုကရေစီကို မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးရေး အပါအဝင်၊ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ ကိုလိုနီ ခေတ်ဟောင်း ဥပဒေများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမည့် “ရပ်ကွက် ကျေးရွာနယ်မြေ အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေမူကြမ်း” ကိစ္စနှင့်
- အသေးစား ချေးငွေ နှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေမူကြမ်းများ ကိစ္စတို့ ဖြစ်သည်။

ဥပဒေ မူကြမ်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အဆိုပြုခြင်းတို့အပေါ် လွှတ်တော်တွင်း ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ပွင့်လင်း၍ အားကောင်းမှု ရှိလာသည်။ လွှတ်တော် နှစ်ရပ်စလုံး၌ အတိုက်အခံပါတီများ၏ နေရာ အချိုး နည်းပါးသော်ငြားလည်း ၎င်းတို့၏ အဆိုပြုချက်များကို တပ်မတော်အစုအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လူများစု ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီကိုယ်စားလှယ်များက များသောအားဖြင့် ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌများ၏ ခိုင်မာသော ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ကိစ္စရပ်များအပေါ် ပါတီသဘောထားထက် ဆီလျော် မှန်ကန်သည့်အတိုင်း မဲပေးကြရန် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်း ခံကြရသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီက တင်သွင်းသော အဆိုပြုချက်များကိုလည်း အတိုက်အခံပါတီများက မကြာခဏ ထောက်ခံမှု ပေးခဲ့ကြသည်။ ပါတီမူဝါဒ ချမှတ်ထားခြင်း မရှိသော အချို့ကိစ္စရပ်များ အပေါ်တွင် တပ်မတော် အစုအဖွဲ့နှင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီတို့၏ မဲပေးမှုများ ကွဲလွဲမှုရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

လွှတ်တော်များသည် အစိုးရပိုင်းအပေါ် စစ်ဆေး၊ ဟန်ချက်ထိန်းခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကဏ္ဍကို အလေးထားရယူ ကြသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်ရသည်။ အစိုးရဝန်ကြီးများသည် လွှတ်တော်၌ စေ့စပ်စပ် မေးခွန်းထုတ်ခြင်းကို ရင်ဆိုင်ကြရပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းက တင်ပြသော ဥပဒေမူကြမ်းများမှာလည်း အသေးစိတ် စစ်ဆေးခြင်းနှင့် သိသိသာသာ ပြင်ဆင်ခြင်းခံရသည်။ သမ္မတက လက်မှတ်မထိုးပဲ ပြန်ပို့ကာ ပြောင်းလဲရန် အကြံပြုသော ဥပဒေမူကြမ်းများကိုလည်း လွှတ်တော်က အမြဲတစေ လက်ခံ ချမှတ်ပေးခြင်း မရှိတော့ပါ။ သာဓကအားဖြင့် (လွှတ်တော် နှစ်ရပ် ပေါင်းထားသော) ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်ရှိသူများ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ရာတွင် သမ္မတ အကြံပြုထားသော ပိုမိုလွယ်ကူသည့် အကြမ်းဖျင်း ဆန္ဒ ကောက်ယူမှု စနစ် အစား လျှို့ဝှက်မဲပေး ရွေးချယ်မှု စနစ်

¹¹ For example, Human Rights Watch stated that “the government shouldn’t be given credit for allowing some freedom just because none existed before. Instead, it should be pressed to make sure its laws meet international standards”. “Burma: New law on demonstrations falls short”, news release, 15 March 2012.
¹² “Pyidaungsu Hluttaw session continues for 24th day”, *New Light of Myanmar*, 22 March 2012.

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မကြာသေးမီက ပြန်လည် ဆုံးဖြတ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းကို တွေ့နိုင်သည်။ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက် မှန်ကန်ကြောင်း ပြောဆိုသည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက “ လျှို့ဝှက်မဲပေးခြင်းဟာ ပြည်သူတွေက သူတို့ခေါင်းဆောင်ကို လွတ်လပ်၊ မျှတစွာ ရွေးချယ်နိုင်မယ့် တစ်ခုထဲသော နည်းလမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အနှစ်သာရပါပဲ” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။¹³ တတိယယ အကြိမ် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန် အဖြစ် လာမည့်နှစ် အစိုးရဘတ်ဂျက်ကို ဆွေးနွေး ငြင်းခုံကြရာတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်း ပထမဆုံး အကြိမ်အဖြစ် အစိုးရ အသုံးစရိတ်ကို ပိုမို ပွင့်လင်းမြင်သာ စေခြင်းနှင့် စေ့စပ်စပ် စစ်ဆေးခြင်း နှစ်မျိုးစလုံးကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

သို့သော်လည်း လာမည့် အခန်း(၅) တွင် ဆွေးနွေးထားသည့်အတိုင်း လွှတ်တော် အမတ် အများစု၏ အတွေ့အကြုံ၊ ဗဟုသုတ မရှိခြင်း၊ ထိရောက်ပြည့်စုံမှု မရှိသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းမျဉ်းများ၊ ချမှတ်လုပ်ဆောင်နေသော အလွန်ရည်မှန်းချက်ကြီး လွန်းသည့် လွှတ်တော် အစီအစဉ်၊ ဥပဒေပြုမှု ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်နေသော အမြန်နှုန်း အစရှိသည့် အချက်အားလုံးသည် ရှေ့ခရီးဆက်နေသော “ဥပဒေပြုခြင်း” ၏ ထိရောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ လေးလေးနက်နက် မေးခွန်းထုတ်စရာများ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။

(၃) အခြေခံ လွတ်လပ်ခွင့်များ တိုးချဲ့ ခွင့်ပြု

အစိုးရက လွတ်လပ်စွာ သင်းပင်း ဖွဲ့စည်းခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေသစ်များ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အပြင်၊ ပြီးခဲ့သော တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်ကို ပိုမိုခွင့်ပြုရန် ဆောင်ရွက်ချက်များကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ စက်တင်ဘာတွင် အင်တာနက်ဆိုဒ် ၃၀,၀၀၀ ခန့် ပိတ်ပင်ထားခြင်းကို ရုပ်သိမ်းပေးခဲ့ပြီး၊ မြန်မာအင်တာနက် အသုံးပြုသူများ အနေဖြင့် အင်တာနက်မှ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍများကို ပထမဆုံးအကြိမ် အတားအဆီးမဲ့ ကြည့်ရှုခွင့်ရရှိခဲ့ကြသည်။ တားဆီးပိတ်ပင်မှု ရုပ်သိမ်းပေးလိုက်သော ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များထဲတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်ပရောက် သတင်းမီဒီယာများ၊ ပြည်ပရောက် အတိုက်အခံနှင့် ဒီမိုကရေစီ လိုလားသော အုပ်စုများများ အပြင် Facebook, Twitter, You Tube နှင့် အခြားဆိုဒ်များစွာပါဝင်သည်။ လုံခြုံသော စီးပွားရေး ဆက်သွယ်မှုများအတွက် အရှိမဖြစ် လိုအပ်သော သီးသန့် ကွန်ယက်များ ထိတွေ့ခွင့်ကိုလည်း ဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ လိင်နှိုးဆွသည့် ပွန်နီဂရပ်ဖစ် ဝက်ဆိုဒ်များကိုသာ ဆက်လက် ပိတ်ပင်ထားခဲ့သည်။¹⁴

ပုံနှိပ်မီဒီယာများအပေါ် ဆင်ဆာတည်းဖြတ်မှုကိုလည်း အလားတူ ဖြေလျော့ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ဒီဇင်ဘာလတွင် စီးပွားရေး မဂ္ဂဇင်း အများစု ပါဝင်သော စာစောင် ၅၄ခုကို ကြိုတင် ဆင်ဆာတင်ရန် မလိုပဲ ထုတ်ဝေခွင့် ပြုခဲ့သည်။¹⁵ ၂၀၁၁ ဇွန်လက ဖျော်ဖြေရေးနှင့် အားကစား သတင်းစာစောင် ၂၀၀ နီးပါးကို အလားတူ ခွင့်ပြုခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ယင်းကဲ့သို့ နောက်ထပ် ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သတင်း အသားပေး စာစောင် များမှာမူ မထုတ်ဝေမီ ဆင်ဆာဘုတ်ထံ တင်ပြ ခွင့်ပြုချက်ရယူ နေရဆဲပင် ဖြစ်သည်။ သတင်းဂျာနယ် အယ်ဒီတာများက “ဆောင်းပါးများ ဆင်ဆာဖြတ်ခံနေရဆဲ ဖြစ်သော်လည်း ယခင်ကထက် နည်းပါးသွားပြီး အကြောင်းအရာများစွာကို ယခုအခါ လွတ်လပ်စွာ ရေးသားနိုင်ခွင့်ရှိလာပြီ” ဟု ပြောကြားကြသည်။¹⁶ “အရင်ကဆို နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ကိစ္စ၊ လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စတွေကို လုံးဝရေးသားခွင့်မရခဲ့ပါဘူး၊ အခုတော့ ကျွန်တော်တို့ ရေးချင်တာကို ရေးခွင့်ရပါပြီ။ ဆင်ဆာကတော့ ဘာတွေကို ဖြတ်တောက်ရမလဲလို့ ဆုံးဖြတ်မှာပေါ့လေ” ဟု သတင်းအယ်ဒီတာ တစ်ဦးက ဆိုသည်။¹⁷

¹³ See Soe Than Lynn, “Secret ballot retained in ward, village admin bill”, *Myanmar Times*, vol. 31, no. 617, 5-11 March 2012.
¹⁴ Chief engineer of Myanmar Posts and Telecommunications, quoted in the *Weekly Eleven News Journal*, 20 September 2011.
¹⁵ Yadana Htun, “Censorship body eases grip on business, crime genres”, *Myanmar Times*, vol. 31, no. 605, 12-18 December 2011.
¹⁶ Crisis Group interviews, local editors and journalists, Yangon, March 2012.
¹⁷ Deputy editor of *The Voice* journal, quoted in Udo Schmidt, “Myanmar’s journalists breathe more freely but it’s a long haul”, *Deutsche Welle*, 6 March 2012.

အစိုးရက ယခုရေးဆွဲနေသော သတင်းမီဒီယာ ဥပဒေသစ်၏ အစီအစဉ်အရ ၂၀၁၂ နှစ်မကုန်မီ ဆင်ဆာဘုတ်ကို ဖျက်သိမ်းကာ ကိုယ့်အသိဖြင့် ကိုယ်ထိန်းချုပ်သော ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေး ကောင်စီဖြင့် အစားထိုးမည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုထားပြီး ဖြစ်သည်။¹⁸ သို့သော်လည်း ပထမဆုံး မီဒီယာ ဥပဒေသစ် မူကြမ်းကို သတင်းမီဒီယာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ စာနယ်ဇင်း သတင်းထောက်များနှင့် မတိုင်ပင်ပဲ ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းကြောင့် စိုးရိမ်ပူပန်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။¹⁹ အဆိုပါ အသိမပေးသော လုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် ကနဦး ဝေဖန်မှုများ ထွက်ပေါ်လာပြီးနောက်တွင် အစိုးရက ယူနက်စကို၏ အကူအညီကို တောင်းခံခဲ့ပြီး၊ ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီး ဦးကျော်ဆန်းက ဥပဒေမူကြမ်းသစ်ကို ယခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်ရန်အတွက် စီစဉ်ပြင်ဆင်နေသည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။²⁰

ပြီးခဲ့သောနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ကိုလည်း သမ္မတက ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ လုပ်ဆောင်မှု လိုအပ်ချက်များ ရှိနေဆဲ ဖြစ်သော်လည်း ယင်းကော်မရှင်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများ ဆိုင်ရာ ပါရီ စည်းမျဉ်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။²¹ ကော်မရှင်အနေဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ စတင်ရန် မြန်ဆန်စွာ လှုပ်ရှားခဲ့ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ် မကုန်မီ ပထမဆုံး ဥပဒေ အတွင်း တိုင်ကြားစာပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်ကို လက်ခံရရှိထားသည်။ အဆိုပါ အမှုကိစ္စ အများစုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှုများအတွက် တာဝန်ရှိသူများကို အရေးယူမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သလို၊ အစစ်အဆေး မရှိ လွတ်မြောက်မှု များစွာ ရှိခဲ့သည်။²² ကော်မရှင် အနေဖြင့် အစိုးရနှင့် လွတ်ကင်းမှု အပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ တပ်မတော်၏ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု အတိုင်းအတာ အပေါ်တွင်လည်းကောင်း မေးခွန်းထုတ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရဆဲပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် စွမ်းအားရင်းမြစ်နှင့် ဝန်ထမ်း မလုံလောက်မှုများလည်း ရှိနေဆဲပင် ဖြစ်လေသည်။

(၄) ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်

ပြီးခဲ့သော တစ်နှစ်တာ အတွင်း နိုင်ငံတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများ အားလုံးနီးပါးနှင့် ကနဦး အပစ်ရပ် သဘောတူညီချက်များ ရရှိရေး ကိစ္စတွင် တိုးတက်မှု မြန်ဆန်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။²³ ယင်းကိစ္စကို ဦးဆောင် လုပ်ကိုင်နေသော အစိုးရ ငြိမ်းချမ်းရေး ကော်မတီ ၂ ဖွဲ့မှာ လွှတ်တော်မှ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီဝင် ဦးအောင်သောင်း၊ ဦးသိန်းဇော်တို့ ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့နှင့် သမ္မတ က ခန့်အပ်သော ရထားပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီး ဦးအောင်မင်း ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့တို့ ဖြစ်သည်။ ကနဦး အပစ်ရပ် သဘောတူညီချက်များကို လက်နက်ကိုင်အုပ်စု ၁၁ဖွဲ့ နှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ ပါ စာရင်းတွင် ဖတ်ရှုနိုင်သည်။) အပစ်ရပ် သဘောတူညီချက်လက်မှတ် မထိုးရသေးသော အဓိက အုပ်စုမှာ ကချင်လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ (KIO) ဖြစ်သည်။ တရုတ်နယ်စပ် ရွှေလီမြို့တွင် မတ်လ ၈ရက်မှ ၁၀ရက် အထိ ပြုလုပ်ခဲ့သော အစည်းအဝေးတွင် တိုးတက်မှု ရရှိခဲ့ပြီး၊ KIO ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင် တစ်ဦးက "ဒီသီတင်းပတ်ကုန် အစည်းအဝေးကို အများကြီး စိတ်ကျေနပ်မှု ရှိပါတယ်။ အရင် ညှိနှိုင်းမှုတွေနဲ့ မတူပဲ ဒီတစ်ကြိမ်မှာ ပိုမိုပွင့်လင်းတဲ့ ဆွေးနွေးမှု ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်" ဟု ပြောကြားခဲ့ပါသည်။²⁴ သို့သော်လည်း နှစ်ဖက်အကြား ပစ်ခတ်မှုများ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားနေပြီး၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိနိုင်ရေး ကိစ္စတွင် နှစ်ဖက်စလုံးမှ

¹⁸ Crisis Group interview, adviser to the Myanmar president, Yangon, March 2012.
¹⁹ Crisis Group interview, Myanmar news journal editor, Yangon, March 2012.
²⁰ "Media law to give '100 Percent Freedom'", *The Irrawaddy*, 21 March 2012.
²¹ In particular, it was established under executive (ie, presiden-tial) authority; it will, inter alia, have to be governed by a legis-lative act in order to meet the Paris Principles. The Commission has acknowledged this in its Statement No. 2/2012, published in *New Light of Myanmar*, 28 March 2012, p. 16. The Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Princi-ples) were adopted by UN General Assembly Resolution 48/134 of 20 December 1993 and set out a number of responsibilities for national human rights organisations.
²² Crisis Group interview, Myanmar National Human Rights Commission, Yangon, 5 March 2012.
²³ For a detailed examination of the peace process, see Crisis Group Asia Report N°214, *Myanmar: A New Peace Initiative*, 30 November 2011.
²⁴ KIO General Gun Maw, quoted in "Kachin peace talks fail again", *The Irrawaddy*, 12 March 2012.

အကျိုးစီးပွားကာကွယ်မှုများနှင့် အတော်အတန် ပြင်းထန်သော သွေးမြေကျ တိုက်ခိုက်မှုများ၏ ခါးသီးမှုများ အပါအဝင် ပြင်းထန်သော အတားအဆီးများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။

နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကြာခဲ့သော ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ဆက်စပ် သုံးသပ်လျှင် တစ်နှစ်တာ ကာလ အတွင်း လက်နက်ကိုင် အုပ်စု ၁၁ဖွဲ့နှင့် အပစ်ရပ် သဘော တူညီမှု ရရှိခြင်းမှာ အထင်ကရ အောင်မြင်မှု တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ကြာရှည်ခံ ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန် အတွက် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်စရာ များ လိုအပ်လိမ့်မည် ဆိုသည်ကို အစိုးရကလည်း နားလည်သိရှိ ထားပုံရသည်။ KIO အဖွဲ့နှင့် အပစ်ရပ် သဘောတူညီမှု ရရှိအောင် နှစ်ဆတိုး ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုများ အပြင်၊ နိုင်ငံတဝှမ်း တိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်း၏ မကျေလည်မှုများ၊ ဆန္ဒပြင်းပြမှုများကို စတင် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေး ဒိုင်ယာလော့ စတင် ဆွေးနွေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ကိစ္စအတွက် အဆင့် ၃ဆင့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆုပ်ကိုင်ထားသည်ဟု အစိုးရက အသိပေး ပြောကြားထားသည်။²⁵ ပထမ အဆင့်မှာ လက်နက်ကိုင်အုပ်စု တစ်ဖွဲ့ခြင်းစီနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် ဒေသကြီး အစိုးရ အသီးသီးတို့အကြား အပစ်ရပ် သဘောတူညီမှု ဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ယုံကြည်မှုနှင့် စိတ်ချရမှု တည်ဆောက်ရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အဆင့်ဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်ထားကြသည်။ ထို့နောက်တွင် အုပ်စုတစ်ဖွဲ့ခြင်းနှင့် ဗဟိုအစိုးရအကြား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးမှုများက လူမှု-စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေး ကိစ္စရပ်များ အပါအဝင် ဆိုင်ရာ အခြား ကိစ္စရပ်များကို စတင် ဖြေရှင်းနိုင်လိမ့်မည်။

အဆိုပါ ဒုတိယ အဆင့် ဆွေးနွေးမှုများကို အုပ်စု အတော်များများနှင့် စတင်ဆွေးနွေးနေပြီ ဖြစ်သည်။ အရေးပါဆုံး အချက်မှာ မကြာသေးမီက နေပြည်တော်တွင် ပြုလုပ်သော ဗဟိုအစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) အကြား ဆွေးနွေးမှုများပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဆွေးနွေးရာတွင် အပစ်ရပ်စဲမှု အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှု စည်းကမ်းများ သဘောတူညီမှု ရခဲ့သည်။ ဧပြီလ ၇ရက်တွင် KNU ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် သမ္မတဦးသိန်းစိန်တို့ တွေ့ဆုံကြခြင်းသည် KNU နှင့် မြန်မာအစိုးရ အကြီးအကဲ တစ်ဦးအကြား ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့ဆုံမှု ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မတက KNU ကို တရားမဝင် အဖွဲ့အစည်း စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ပေးလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို အလေးထား ပြောဆိုခဲ့သည်။ ၎င်း KNU ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့်လည်း ရန်ကုန်မြို့တွင် တွေ့ဆုံခဲ့ကြသည်။²⁶

ယခုအထိ စတင်နိုင်ခြင်းမရှိသေးသော တတိယအဆင့်မှာ တိုင်းရင်းသား ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ရေရှည်ခံ နိုင်ငံရေး သဘောတူညီမှု ပုံသဏ္ဍာန်တစ်ရပ်ကို ဆွေးနွေးရန်အတွက် လက်နက်ကိုင် အုပ်စု အားလုံး၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အခြား ပါဝင်သက်ဆိုင်သူ အားလုံးကို အတူတကွ ခေါ်ယူစည်းဝေးရန် ရည်မှန်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအစီအစဉ်တွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပိုပေးရန် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲခြင်း၊ တိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်းအား ရင်းမြစ် သယံဇာတ ပိုမို ခွဲဝေပေးရန် စည်းမျဉ်းများ၊ နောင်ကာလတွင် လက်နက်ကိုင် အုပ်စု တစ်ဖွဲ့ဝင်များ ပေါင်းစည်းခြင်း ၊ ဖျက်သိမ်းခြင်း ကိစ္စများ အစရှိသော ကိစ္စရပ်များ ပါဝင် ပါလိမ့်မည်။²⁷ လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများအား ဦးစွာ လက်နက် ဖျက်သိမ်းမှု မလိုအပ်ပဲ နိုင်ငံရေးပါတီများ ထူထောင်နိုင်အောင် ခွင့်ပြုရန်နှင့် အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှု လုပ်ရန် အတွက် အစိုးရက ပွင့်လင်းမှုကို ထုတ်ဖော် ပြသထားသည်။²⁸ ကြာရှည်ခံနိုင်ငံရေး

²⁵ Crisis Group interviews, government ministers, Naypyitaw, February 2012. This three-step process was set out publicly in the president's 1 March 2012 address to the legislatures (Section III below).
²⁶ "KNU holds peace talks with Union level peace-making group", New Light of Myanmar, 7 April 2012, p. 6; "KNU Press Release on 1st Meeting between KNU Delegation and Union-Level Peace Delegation", 7 April 2012; "Karen Na-tional Union (KNU) and Myanmar President U Thein Sein Meeting", KNU press release, 7 April 2012; "KNU press release on meeting with Daw Aung San Suu Kyi", 8 April 2012.
²⁷ Crisis Group interviews, Border Affairs Minister Lt. General Thein Htay and Rail Transportation Minister Aung Min, Naypyitaw, 28 February 2012.
²⁸ It is unlikely that most ethnic armed groups would agree to disarm unless they were already part of a political process that they had confidence in, but the prospect of "armed political parties" is unsettling to many existing ethnic political parties that

ပြေလည်မှု အတွက် သဘောတူညီချက် မှန်သမျှကို လွှတ်တော်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးမည်ဟု အစိုးရက အသိပေး ပြောဆိုထားသည်။ ယင်းအချက်သည် အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲရေးအတွက် တစ်ခုထဲသော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဆွေးနွေးမှုများတွင် အခြား ပါဝင် သက်ဆိုင်သူများ ပါဝင်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ဟု ရည်ညွှန်းခြင်း မရှိပါ။

ထိုကဲ့သို့ မကြုံစဖူး ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကြံစည်တွေးတောရန် အတွက် အစိုးရထံတွင် စိတ်ပါဝင်စား လိုလားမှု ရှိခဲ့ပါသည်။ သာဓကမှာ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးတွင် လွတ်လပ်သော (နိုင်ငံတကာ) လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများ ထားရှိရန်အတွက် KNU နှင့် မူအားဖြင့် သဘောတူညီထားမှုပင် ဖြစ်သည်။²⁹ အစိုးရထံတွင်လည်း ယခင်စစ် ဘေးသင့် နယ်မြေများတွင် ပြည်တွင်း အိုးအိမ် စွန့်ခွာထွက်ပြေးသူများ (IDPs) အား ပြန်လည်နေရာချထားမှု စတင်ရန်နှင့်၊ ဒေသတွင်း အခြားနိုင်ငံများနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ ရောက် အရေအတွက် များပြားသော ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများ အပါအဝင် ထိုင်းနိုင်ငံရောက် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ ပြန်လည် ဝင်ရောက်မှု အဆင်ပြေ ချောမွေ့စေရန်အတွက် ရည်မှန်းချက်ကြီးသော အစီအစဉ်များ ရှိနေပါသည်။³⁰

(၅) စီးပွားရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ လက်ရှိ ရင်ဆိုင်နေရသော ခက်ခဲသော လုပ်ငန်း တာဝန်များအနက် ဖိအားနှင့် စိန်ခေါ်မှု အများဆုံး ကိစ္စမှာ အသက်ငင်နေသော စီးပွားရေးကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် အားဖြည့်လန်းဆန်းစေရေးပင် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုထက် များစွာ ပိုမိုနှေးကွေးစွာ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသော်လည်း သမ္မတနှင့် လွှတ်တော်များ အနေဖြင့် အဆိုပါ နယ်ပယ်တွင် မရှိမဖြစ် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ကြရန် ခိုင်မာသော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ် ရှိထားကြပုံရပါသည်။ လုပ်ငန်းတာဝန် ကြီးမားခက်ခဲခြင်း၊ အရေးကြီးသော ကဏ္ဍများတွင် မှန်ကန် တိကျသော သတင်းအချက်အလက် မရှိခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ စွမ်းရည် အားနည်းလွန်းခြင်းတို့ကြောင့် လုပ်ငန်းစဉ် နှေးကွေးနေခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မြန်ဆန်လွန်းစွာ လုပ်ဆောင်မည်ဆိုလျှင် ဆိုးဝါးသော ဖြစ်နိုင်ချေ အန္တရာယ်များ ရှိနေသောကြောင့် နှေးကွေးမှုသည် ဆိုးဝါးသော အရာတစ်ခု မဟုတ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ (အခန်း ၅ (ဂ) တွင် ဖတ်ရှုပါ)³¹

ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ အပေါ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်စေခဲ့သည့် ကျပ်ငွေ မြန်ဆန်စွာ တန်ဖိုးတက်လာမှုကို ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အရေးတကြီး ပြုလုပ်ခဲ့သော ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် အစိုးရ ပင်စင်လစာငွေများ သိသိသာသာ တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အထူးသီးသန့် ဆောင်ရွက်ချက်များ ပါဝင်သည်။³² ယခုအချိန်တွင် အစိုးရက ငွေကြေးစနစ် ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် စည်းကမ်း ဘောင်ချမှတ်ခြင်း အပါအဝင် အခြေခံကျသော ကိစ္စရပ်များကိုဖြေရှင်းရန် ဆောင်ရွက်ချက်များကို လုပ်ဆောင်နေပြီ ဖြစ်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးနှစ်သစ် စတင်သည့် ၂၀၁၂ ဧပြီ ၁ရက်တွင် အာဏာပိုင်များက ကျပ်ငွေ နှုန်းရှင် မျှောခြင်းကို နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ အဖွဲ့ (IMF)၏ နည်းပညာ အကူအညီဖြင့် စတင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။³³ ယင်းအစီအစဉ်တွင်

---

do not have direct links to armed groups. Crisis Group interviews, ethnic political parties representatives, Yangon, March 2012.
²⁹ The Union government agreed in principle to an eleven-point proposal from the KNU, including as regards independent mon-itors and several other important issues, which will form the basis for further discussions between the two sides. Crisis Group interviews, individuals present at the negotiations from both sides, Naypyitaw, February 2012 and Thailand, January 2012. See also “KNU wants a transparent peace process”, Karen news.org, 14 January 2012.
³⁰ Crisis Group interview, Rail Transportation Minister Aung Min, Naypyitaw, 28 February 2012.
³¹ Crisis Group interview, Myanmar economist, Yangon, March 2012.
³² See Crisis Group Briefing, *Myanmar: Major Reform Under Way*, op. cit., Section III.A.
³³ “Changes to Myanmar’s exchange arrangements”, Central Bank of Myanmar notification, *New Light of Myanmar*, 28 March 2012.

ခွင့်ပြုချက်ရ ပြည်တွင်းဘဏ်များထံမှ ဗဟိုဘဏ်သို့ နိုင်ငံခြားငွေ သီးသန့် ပမာဏ နေ့စဉ် ချိတ်ပိတ် ဈေးနှုန်း ပေးပို့မှုလည်း ပါဝင်သည်။³⁴ နှုန်းရှင် မမျှော်မီ မတ်လအတွင်းတွင် နိုင်ငံခြား ငွေလဲနှုန်း အစမ်း လေ့လာခြင်းကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ငွေလဲနှုန်းကို ဗဟိုဘဏ်က ကြားဝင် စွက်ဖက်ခွင့်ရှိမည့် ယခုလုပ်ဆောင်နေသော လုပ်ငန်းစနစ်တွင် ဘဏ်များ အကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်သည့် ငွေလဲနှုန်းဈေးကွက် ပါဝင်ပါသည်။ ရောင်းဝယ်ရမည့်နှုန်းကို အမေရိကန် ဝဒေါ်လာလျှင် ၈၂၀ ကျပ် သတ်မှတ်ထားပြီး ၂ရာခိုင်နှုန်း အတိုးအလျှော့ ရှိသည်။³⁵ ရည်မှန်းချက်မှာ နောင်ကာလ တစ်ချိန်ချိန် (လာမည့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အစတွင် ဖြစ်နိုင်သည်) တွင် ကျပ်ငွေကို လွတ်လပ်စွာ နှုန်းရှင် မျှော့ခွင့် ပေးရန်ဖြစ်သည်။³⁶

တချိန်ထဲတွင် အစိုးရက ၎င်း၏ငွေစာရင်းများကို မှောင်ခိုဈေးကွက် နှုန်းထား နီးပါး အမေရိကန် ဝ ဒေါ်လာလျှင် ၈၀၀ ကျပ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ယခင်က အသုံးပြုခဲ့သော တရားဝင် နှုန်းထားမှာ အမေရိကန် ဝ ဒေါ်လာလျှင် ၆ ကျပ်ခန့် ဖြစ်သည်။³⁷ မတ်လအတွင်း လွှတ်တော်က အတည်ပြုပေးခဲ့သော ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အတွက် ဘတ်ဂျက်တွင် နိုင်ငံခြားငွေ အခွန်ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များကို ဝ ဒေါ်လာလျှင် ၈၀၀ ကျပ်နှုန်းဖြင့် တွက်ချက်ထားသည်။ ထိုသို့ တွက်ချက်ခြင်းအားဖြင့် သဘာဝခါတ်ငွေနှင့် အခြား သယံဇာတများ ရောင်းချခြင်းမှ နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် ရရှိသော များပြားသည့် ဝင်ငွေများကို ပထမဆုံးအကြိမ် တိကျစွာ ဖော်ထုတ်နိုင်တော့မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အကတ်လိုက်စားမှု၊ ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာကို ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေမှု၊ ဆုံးရှုံးမှုများ အပေါ် ထင်သာမြင်သာ မရှိမှုနှင့် ကြီးကြီးမားမား အလဟဿ ဖြန့်တီးမှုများကို အားပေးခဲ့သည့် တစ်ဒေါ်လာ ၆ကျပ်နှုန်း တွက်ချက်မှုကို အသုံးပြုခွင့် မရှိတော့ပေ။³⁸

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ် မိတ်ဆက် ကျင့်သုံးရေး လုပ်ငန်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ယင်းဥပဒေသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပိုမိုဆွဲဆောင်နိုင်သော နိုင်ငံ ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း အသေးစိတ် အကောင်အထည်ဖော်မှု စည်းကမ်းများအပေါ်တွင် များစွာ မူတည်ပါလိမ့်မည်။ ယင်း ဥပဒေသည် ၁၉၈၈ မှ စ၍ လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေသော နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြင်ဆင် မွမ်းမံခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေတွင် လုံးဝ နိုင်ငံခြားသားပိုင် ကုမ္ပဏီများကို ခွင့်ပြုခြင်း (လက်ရှိ ဥပဒေတွင်လည်း ခွင့်ပြုထားပြီး)၊ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် မက်လုံးသစ် များပေးခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားများအား စီးပွားရေးအလို့ငှာ မြေငှားရမ်းခွင့်ပြုခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပြည်သူပိုင် သိမ်းခြင်းမှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း (လက်ရှိ ဥပဒေတွင်လည်း ပါဝင်ပြီး) တို့ပါဝင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကျွမ်းကျင် အဆင့်နိမ့် လုပ်သားအားလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ခေါ်ယူရမည့်အပြင်၊ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများကိုလည်း (အနိမ့်ဆုံး အချိုးအနေဖြင့် ၅နှစ် အကြာတွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၅နှစ် အကြာတွင် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း အထိ) အချိန်ကာလအလိုက် တိုးမြှင့် ခေါ်ယူ သွားရမည့် စည်းကမ်းသစ်ကိုလည်း စတင် ကျင့်သုံးမည် ဖြစ်သည်။³⁹

အဆိုပါ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များသည် နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်စီမံ သောနည်းလမ်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲခြင်း၏ အစီအစဉ် တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ်အနေဖြင့် အစိုးရသည်

³⁴ Eleven domestic banks are licensed to conduct foreign ex-change operations.
³⁵ On 2 April, the central bank’s “reference rate”, based on the sealed-bid auctions, was set at 818 to the U.S. dollar, with a note that: “The reference foreign exchange rate is published for reference purpose only. The value of the kyat is determined by market demand and supply conditions and will vary according-ly”. “Reference Foreign Exchange Rates”, Central Bank of Myanmar, 2 April 2012.
³⁶ Crisis Group interview, Myanmar economist, Yangon, March 2012. See also “Myanmar to float currency in 2012/13, unify FX rates”, Reuters, 6 March 2012; and “Myanmar plans to set kyat at 820 per dollar – sources”, Reuters, 20 March 2012.
³⁷ Previously, several different exchange rates were in use for different purposes, including for the calculation of import duties, for the conversion of foreign exchange income to kyat and so on. The official six kyat rate was derived from a peg to the IMF’s Special Drawing Rights, a weighted basket of four international currencies.
³⁸ Crisis Group interview, Myanmar economist, Yangon, March 2012; see also IMF article IV mission reports over the last decade.
³⁹ “1988 Union of Myanmar Foreign Investment Law”; and “My-anmar drafts new foreign investment rules”, Reuters, 16 March 2012.

ပြည်သူလူထု၏ အမြင်များကို ဦးစားပေးလာကာ၊ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို အာရုံစိုက်လျက်ရှိသည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်နိုင်ပြီး၊ လူထု၏ ကန့်ကွက်မှုကို ရင်ဆိုင်ရသော အကြီးစား စွမ်းအင် စီမံကိန်းများကိုလည်း အစိုးရက ဖျက်သိမ်းပေးခဲ့သည်။ ၎င်းစီမံကိန်းများမှာ ကချင်ပြည်နယ်တွင် တရုတ် ကုမ္ပဏီက တည်ဆောက်နေသော အကြီးစား မြစ်ဆုံရေလှောင်တံခံနှင့် ထားဝယ်အနီးတွင် ထိုင်းကုမ္ပဏီက တည်ဆောက်မည့် ကျောက်မီးသွေး လောင်စာသုံး ဓါတ်အားပေးစက်ရုံတို့ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းစီမံကိန်း နှစ်ခုစလုံးမှ ထွက်ရှိမည့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား အားလုံးနီးပါးကို တစ်ဖက်နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချရန် စီစဉ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အစိုးရသည် အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု တိုက်ဖျက်ရေး၊ မြေယာကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း အပါအဝင် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးမှု မြှင့်တင်ရေးတို့မှ တဆင့် ညီတူညီမျှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုလည်း အာရုံစိုက်လာခဲ့သည်။⁴⁰ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကာ တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် ဆိုင်သော ကျန်းမာရေး အာမခံစနစ် တစ်ရပ်ကို ချမှတ် ကျင့်သုံးရန် စီစဉ်နေသည်လည်း ထုတ်ပြန် ကြေညာထားသည်။⁴¹ သမ္မတဦးသိန်းစိန်က သူမွေးဖွားရာ ဇာတိ မြစ်ကျွန်းပေါ်ဒေသ ခရီးစဉ်တွင် မတ်လအတွင်းက မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ “နေထိုင်မှု ဘဝ ကြမ်းတမ်းခက်ခဲတဲ့ ကျေးလက်ဒေသမှာ ကျွန်တော် မွေးဖွားကြီးပြင်းခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုအတွေ့အကြုံတွေကြောင့် ကျွန်တော့်ရဲ့ သမ္မတ သက်တမ်း အတွင်းမှာ ကျေးလက် ဖွံ့ဖြိုးရေးနဲ့ ဆင်းရဲမှု ပပျောက်ရေးကို ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံက ဆင်းရဲတဲ့ ပြည်သူတွေ ဆင်းရဲတွင်းက ရုန်းထွက်နိုင်အောင် ကူညီချင်တာဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့ ဆန္ဒပါပဲ။ ဒီရည်မှန်းချက် အောင်မြင်အောင် အရိုးကြေကြေ၊ အရေခမ်းခမ်း လုပ်ဆောင်သွားဖို့ သံဓိဋ္ဌာန် ချထား ပါတယ်” ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။⁴²

(III) သမ္မတ၏ တစ်နှစ်ပြည့် မိန့်ခွန်း

နိုင်ငံပိုင် ရုပ်သံက ထုတ်လွှင့်ပြသခဲ့သော ၂၀၁၂ မတ်လ ၁ရက်တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၌ ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းတွင် သမ္မတက ၎င်း၏ အစိုးရသက်တမ်း တစ်နှစ်ပြည့်ချိန် နိုင်ငံ၏ အနေအထားကို အကဲဖြတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။⁴³ သမ္မတက အစိုးရ၏ အစီအစဉ်များ၊ ဦးစားပေး ကိစ္စများ အပါအဝင် လက်ရှိအချိန်အထိ ဆောင်ရွက်အောင်မြင်မှုများကို ထုတ်နုတ် ပြောဆိုသွားသည်။ ၎င်းမိန့်ခွန်းသည် အခြေခံကျကျ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်ယူခြင်း၏ ခွန်အား မျှသာမကပဲ မိန့်ခွန်း၏ ပွင့်လင်းမှု၊ ဆိုလိုရင်းနှင့် စကားလုံးများ၏ အင်အားပါ ပြည့်ဝသော မိန့်ခွန်းဖြစ်သည်။

သမ္မတက ၎င်း၏ အစိုးရကို ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာက သံသယ ရှိခဲ့ကြခြင်းကို ဝန်ခံ အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီ ကူးပြောင်းခြင်းကို အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် နိုင်ငံတကာ၏ အသိအမှတ် ပြုခြင်းကို ပို၍ပို၍ ရရှိနေသည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ “စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီနဲ့ အကောင်းဆုံး မူဝါဒတွေ ပြည့်ဝတဲ့ နိုင်ငံသစ်ကို ကျွန်တော်တို့ တည်ဆောက်လို့ ပြီးသွားပြီလား။ မပြီးသေးပါဘူး။ လုပ်စရာတွေ အများကြီး ကျန်ပါသေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပိုပြီး ကြိုးစားကြရလိမ့်မယ်” ဟု သမ္မတက ဆိုပါသည်။ စကားများ ပြောနေရုံဖြင့် မလုံလောက်ပါဟု ဝန်ခံသော သမ္မတက “ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူတွေဟာ အစိုးရ မျိုးစုံ၊ စနစ်မျိုးစုံ အောက်မှာ

⁴⁰ Crisis Group interviews, political and economic advisers to the president, Yangon, March 2012.
⁴¹ This was mentioned in the president’s address to the legisla-tures on 1 March 2012.
⁴² *New Light of Myanmar*, 26 March 2012, p. 4.
⁴³ For the full text of the speech in English translation, see *New Light of Myanmar*, 2 March 2012, p. 1. While the one-year anniversary fell on 30 March 2012, the speech was given earlier in the month, presumably because the present legislative session came to a close before the 1 April by-elections.

ခံစားခဲ့ကြရပြီးပါပြီ။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ အစိုးရကို လက်တွေ့ ဆောင်ရွက် အောင်မြင်မှုတွေပေါ် အခြေခံပြီး ပြည်သူတွေက ဆုံးဖြတ်ကြပါလိမ့်မယ်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

အဆိုပါ မိန့်ခွန်းသည် တန်းတူရည်တူ ပါဝင်သက်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ တမင်ရည်ရွယ် ပြောကြားသည့် လက္ခဏာရှိပြီး အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းနှင့် အပြင်မှ လူတိုင်းအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် သူတို့လည်း ပါဝင်သက်ဆိုင်သည် ဟူသော အသိကိုပေးရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ သမ္မတက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုခံရခြင်းသည် အစိုးရအဖွဲ့သာမကပဲ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်း၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ တရားရေးမဏ္ဍိုင်၊ စတုတ္ထမဏ္ဍိုင် မီဒီယာ၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များနှင့် တပ်မတော် အပါအဝင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူ အားလုံးနှင့်လည်း သက်ဆိုင်ကြောင်း ဖော်ပြပြောဆိုသည်။ အတိုက်အခံများနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်မှု၊ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများ လွှတ်ပေးမှု၊ ပြည်ပရောက် အုပ်စုများအား ကြိုဆို လက်ခံမှုတို့သည် ရင့်ကျက်သော ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသစ် အတွက် သန်မာသော နိုင်ငံရေး မျိုးဆက်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရာတွင် လိုအပ်သော “အားလုံး တန်းတူရည်တူ ပါဝင်သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်” ၏ အစီအစဉ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်သည်ဟု သမ္မတက အလေးအနက် ပြောကြားသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း စည်းလုံး ညီညွတ်မှု စိတ်ဓာတ် ရှိကြရန် နှိုးဆော်လိုက်သည့် သမ္မတက “ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်၊ ဒုတိယ သမ္မတ နှစ်ဦး၊ တပ်မတော် ခေါင်းဆောင်တွေ၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးတွေ၊ ပြည်နယ်နဲ့ ဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်တွေ၊ ပြည်နယ်နဲ့ ဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ဝင်တွေ၊ ဥပဒေပြုရေးနဲ့ တရားရေး မဏ္ဍိုင်က တာဝန်ရှိသူတွေ အပါအဝင် အရေးပါတဲ့ ရာထူး ရယူထားသူ အားလုံးဟာ နိုင်ငံနဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားအတွက် ပေးဆပ်ထမ်းဆောင်ဖို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း စိတ်ဓာတ် ရှိနေကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရကို သဘောထား တင်းမာတဲ့ အုပ်စုနဲ့ သဘောထား ပျော့ပြောင်းတဲ့ အုပ်စုဆိုပြီး ခွဲခြားလို့ မရပါဘူး” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

သမ္မတက ထိုကဲ့သို့ ပြောကြားသော်ငြားလည်း အုပ်စုများ ကွဲနေသည်ဟု အများက သိထားကြပါသည်။⁴⁴ အကြောင်းရင်းများမှာ အထူးသဖြင့် အရှိန်ရနေသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထောက်ခံ အားပေးခြင်း (သို့) ကန့်ကွက်ခြင်းတို့ထက် ကွဲပြားသော သစ္စာခံမှုများ၊ ပြိုင်ဆိုင်နေသော အကျိုးစီးပွားများနှင့်သာ ပိုမို ပတ်သက်နေဖွယ်ရှိပါသည်။ ဤနေရာတွင် အပြောင်းအလဲများ နောက်ပြန်မလှည့်နိုင်တော့ ဟူသောအချက်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များက သဘောထား တင်းမာသူများဟု တံဆိပ်ကပ်ခံရခြင်းသည် ဂရုစိုက်စရာ ကိစ္စမဟုတ်ဟု ရှုမြင်နေကြသည် ဟူသောအချက်တို့ကို ယေဘုယျအားဖြင့် နားလည်သိရှိထားသည့် လက္ခဏာ ရှိပါသည်။⁴⁵ ထို့အတွက်ကြောင့် သမ္မတအနေဖြင့် ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထောက်ခံမှု ရအောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန်နှင့် ဖျက်လိုဖျက်ဆီးသမားများကို စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်ရန် အခွင့်အလမ်း ရရှိသွားပါသည်။ “အမြင်မတူမှုတွေကို ဘေးဖယ်ထားပြီး အကျိုးတူနယ်ပယ်မှာ အတူတကွ လုပ်ဆောင်ကြရင်း နောက်ပြန်မလှည့်ဘူးဆိုတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ ဒီလမ်းကို လျှောက်သွားကြမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဒီမိုကရေစီဟာ ခိုင်မာသထက် ခိုင်မာလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်” ဟု သမ္မတကြီးက ပြောကြားခဲ့သည်။⁴⁶

သမ္မတက တိုင်းရင်းသား ငြိမ်းချမ်းရေး ကိစ္စတွင်လည်း လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက်ပိုင်း ယခင်ခေါင်းဆောင် မှန်သမျှထက် များစွာပိုမို ခရီးရောက်ခဲ့ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြား သွားခဲ့သည်။

⁴⁴ This has been confirmed to Crisis Group over the course of the last twelve months by several well-placed individuals inside and outside of government.
⁴⁵ Crisis Group interview, Myanmar individual with detailed knowledge of the inner workings of government, Yangon, March 2012.
⁴⁶ Anniversary address by the president, op. cit.

“ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံဟာ ပြည်ထောင်စု ဖြစ်တဲ့အတွက် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအားလုံး ဒီလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ညီတူညီမျှ ပါဝင် မှုရှိရပါမယ်။ အားလုံးထဲမှာ အခွင့်အရေးတွေ မျှဝေခံစားလိုတဲ့၊ တန်းတူညီမျှ ဖြစ်ချင်တဲ့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတွေရဲ့ ဆန္ဒဟာ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရရဲ့ ဆန္ဒနဲ့ တစ်ထပ်ထပ် ပါပဲ။ ခံစားခဲ့ရတဲ့ ဒုက္ခတွေ ခါးသီးတဲ့ ဒဏ်ရာတွေ အနာကျက်ဖို့နဲ့ ဆုံးရှုံးခဲ့တဲ့ အိမ်မက်တွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးဖို့ ကျွန်တော်တို့မှာ တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ အားလုံးအတွက် သမိုင်းပေးတာဝန်ပါပဲ။ ဒါဟာ လုပ်ဆောင်ဖို့ လိုအပ်နေတဲ့ လုပ်ငန်း တာဝန် ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ နားလည်သဘောပေါက် ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အားလုံး ပင်လုံစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံပြီး ယုံကြည်မှုနဲ့ လုပ်ဆောင်သွားကြမှာပါ။”

ဗမာ အမျိုးသားရေး ဝါဒီများနှင့် တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်များ အကြား လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြသော လွတ်လပ်ရေး အကြံ ပင်လုံ သဘောတူညီချက်ကို ယခုကဲ့သို့ ရည်ညွှန်းကိုးကားခြင်းသည် လွန်စွာ အရေးကြီးသည်။ အကြောင်းမှာ ၁၉၄၇ စာချုပ်တွင် ဖော်ကျူးထားသည့် တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များ၏ ခံစားချက်ဖြစ်သော တူညီသည့် အနာဂတ်နှင့် တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေး ဖြစ်တည်ရေး အယူအဆမှာ မရှေးမနှောင်း ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ဆုံးရှုံး ပျက်ပြယ်ခဲ့သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။⁴⁷ လွတ်လပ်ရေး ခေတ်လွန် ခေါင်းဆောင်တိုင်းက ကွဲပြားခြားနားမှုကို လေးစားရန် အားပေးခြင်းထက် တစ်ခုထဲသော အမျိုးသားရေး လက္ခဏာကို သွတ်သွင်းရန် အလေးပေး အာရုံစိုက်ခဲ့ကြသည်။ သမ္မတ၏ ယခုမိန့်ခွန်းကမူ ယခင်နှင့် မတူသော နည်းလမ်းကို လက်ခံကြောင်း ဖော်ညွှန်းသည်။ “တိုင်းရင်းသားလူမျိုး တစ်ရာကျော် နေထိုင်ကြတဲ့ ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုဟာ ကွဲပြားခြားနားမှု စရိုက်လက္ခဏာတွေကို ဂုဏ်ယူဝင့်ကြားစွာနဲ့ တလေးတစား မြှင့်တင် အားပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရရဲ့ ရပ်တည်ချက်ပါပဲ” ဟု သမ္မတက ဆိုပါသည်။

ကချင်လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ KIO နှင့် ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခ အပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း သမ္မတက ပွင့်လင်းစွာဖြင့် “ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် တပ်မတော်ကို မိမိကိုယ်ကို ခုခံကာကွယ်ရုံက လွဲပြီး ထိုးစစ်ဆင် တိုက်ခိုက်မှု မလုပ်ဖို့ ညွှန်ကြားထားပြီးတဲ့ အနေအထားမှာ ဘာဖြစ်လို့ ပစ်ခတ်မှုတွေ မရပ်သေးသလဲလို့ မေးခွန်းထုတ်နေကြပါတယ်။ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ကိုယ်တိုင် လက်အောက်ခံ တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့တွေကို ဆက်လက် ညွှန်ကြားထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ တပ်မတော်မှာ အမိန့်နဲ့ ညွှန်ကြားချက်ဟာ အသက်သွေးကြော ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ထုတ်ဖော် ပြောကြားသည်။ သို့သော် သမ္မတက ဆက်လက်၍ “ ယနေ့မပြီးပြတ်သေးတဲ့ တိုက်ပွဲတွေဟာ တစ်ဖက်နဲ့ တစ်ဖက် လက်ညှိုး အပြစ်တင်နေရုံနဲ့ ရပ်စဲသွားမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ နိုင်ငံရေး ခိုင်ယာလော့ ဆွေးနွေးဖို့အတွက် ပထမဦးစွာ နှစ်ဖက်စလုံး အပစ်ရပ်ကြဖို့ လိုပါတယ်။ ပြည်သူတွေရဲ့ ဆန္ဒနဲ့ မျှော်လင့်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရေးဟာ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရနဲ့ ကချင် တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ တာဝန်ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ထောက်ပြ ပြောဆိုသွားသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး အရ စဉ်ဆက်မပြတ် ရှင်သန်နိုင်မှု ရှိရမည်။ နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် လိုအပ်သည်ဟု သမ္မတက ဆိုပါသည်။ အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်း၏ ကဏ္ဍကိုလည်း ဒီမိုကရေစီ ကူးပြောင်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေးတွင် အရေးကြီးဆုံး အရာဟု သမ္မတက ညွှန်းဆိုသည်။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု ခိုင်မာအားကောင်းရန် လိုအပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း သမ္မတက “အောင်မြင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ဖြစ်ပေါ်လာဖို့အတွက် အခြေခံအကျဆုံးကတော့ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားမှာ၊ စီးပွားရေးလုပ်ရာမှာ လူမှုဖူလုံရေးမှာ၊ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးမှာ၊ တရားစီရင်ရေးမှာ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု Rule of Law ရှိရပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီး တစ်ခုလုံး Rule of Law နဲ့အညီ

⁴⁷ At the 1947 Panglong Conference, Shan, Kachin and Chin representatives from the Frontier Areas agreed to the formation of a Union of Burma in return for promises of full autonomy in internal administration and an equal share in the country's wealth.

ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီ ဆိုရင် လူ့အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ဒီမိုကရေစီ ဆိုတာတွေဟာလည်း အလိုအလျောက် ထွန်းကား ရှင်သန်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ပြောဆိုသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် လာမည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်သွားရန် အစိုးရက ကတိပေးထားခြင်းကို သမ္မတက ထပ်မံ အတည်ပြု ပြောကြားသည်။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သမိုင်းဝင် အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်ဟာ ကြီးမားပြီး ခက်ခဲပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့လို အသွင်ကူးပြောင်းစ နိုင်ငံတွေမှာ ကြုံတွေ့ရတတ်တဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေအပြင် ကျွန်တော်တို့ လူ့အဖွဲ့အစည်း အတွင်းမှာ နှစ်ဝင်နေတဲ့ အတွင်း ဒဏ်ရာတွေကိုလည်း ပျောက်ကင်းအောင် ဆောင်ရွက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိဘပြည်သူတွေ မျှော်လင့်နေကြတဲ့ တစ်ဦးခြင်း ဝင်ငွေမြင့်မားပြီး၊ စီးပွားရေး သာမက ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတော်ကြီးမှာ အရာရာ Rule of Law ခိုင်မာလျက်၊ စိတ်အေးချမ်းသာစွာ၊ ဂုဏ်သိက္ခာ ရှိရှိနဲ့ အသက်ရှင်ရပ်တည် နေထိုင်နိုင်ကြမယ့် မြန်မာ့လူ့ဘောင် အဖွဲ့အစည်းကြီး ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျွန်တော်တို့ အစိုးရအနေနဲ့ ဆက်လက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်” ဟု သမ္မတကြီးက ပြောကြားသွားသည်။

Rule of Law အရေးကြီးပုံ၊ တိုင်းရင်းသား ပြဿနာအား နိုင်ငံရေး ခိုင်ယာလော့မှ တဆင့် ပင်လုံစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံ ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်ပုံတို့ အပါအဝင် တိုးတက်ပြောင်းလဲရေး အမြင်နှင့် သီးသန့် အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုး တို့ကို ဖော်ညွှန်းထားသည့် သမ္မတ၏ မိန့်ခွန်းသည် မတ်လ ၁၄ရက် ရုပ်သံဟောပြောမှု အစီအစဉ်တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ပြောကြားသွားသော သဘောထားအမြင်များနှင့် များစွာ တူညီမှု ရှိသည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကလည်း ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားရေးအတွက် တရား ဥပဒေစိုးမိုးမှု Rule of Law အရေးကြီးကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းရာတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဆန္ဒအတိုင်း ပင်လုံစာချုပ်၏ အခြေခံမူဖြစ်သော တန်းတူညီမျှရေးကို အခြေခံ၍ စစ်မှန်သော ပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်ရန် အတွက် အကျိုးတူ နယ်ပယ်ကို ရှာဖွေကြရမည် ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်း ပြောကြားခဲ့သည်။⁴⁸ ထိုကဲ့သို့ ယခင် အစိုးရဟောင်းတွင် အကြီးတန်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့သူ၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဟောင်း တစ်ဦးဖြစ်သူ သမ္မတက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် အမြင်ခြင်း တူညီသော အကြောင်းအရာ နှင့် တိုးတက်ပြောင်းလဲသော အယူအဆများစွာကို ဖိုးကပ်စ် လုပ်ထားသော မိန့်ခွန်းအား တစ်နိုင်ငံလုံးသို့ ပြောကြားခဲ့ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနေအထား ကြီးကြီးမားမား ပြောင်းလဲသွားခြင်းကို ပြသလျက်ရှိသည်။

အဆိုပါ သမ္မတ၏ မိန့်ခွန်းကို နိုင်ငံရေး ရပ်ဝန်းတစ်ခုလုံးက ကောင်းစွာ အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခဲ့ကြသည်။ မကြာသေးမီက ထောင်မှ လွတ်မြောက်ခဲ့သူ ယခင်ကျောင်းသား ခေါင်းဆောင် ကိုကိုကြီးက “သမ္မတရဲ့ မိန့်ခွန်းဟာ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်နဲ့ တိုင်းရင်းသားကိစ္စကနေ လက်တွေ့ နေ့စဉ်ကိစ္စတွေ အထိ မပါမဖြစ် အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတွေအားလုံးကို ခြုံငုံမိပါတယ်။ ဒါကပြည်သူတွေရဲ့ တစ်နေ့ပြီးတစ်နေ့ခက်ခဲတဲ့ ဘဝတွေကို သူသိထားတယ် ဆိုတာကို ပြသနေပါတယ်” ဟု မှတ်ချက်ပေး ပြောကြားသည်။⁴⁹ တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များစွာကလည်း တန်းတူညီမျှမှု equality နှင့် အမျိုးကွဲပြား စုံလင်မှု diversity တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် သူတို့၏ ဆန္ဒများကို သမ္မတက ပုံဖော်ပြောဆိုခဲ့သည့်အတွက် ကျေနပ်အားရမှုရှိကြသည်။⁵⁰ အမေရိကန် အထူး သံတမန် ဒဲရစ်မစ်ချယ်ကလည်း အမျှော်အမြင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် မိန့်ခွန်းဟု အမွန်းတင်လိုက်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံသည် စိန်ခေါ်မှုများစွာရှိ နေဦးမည်

⁴⁸ “National League for Democracy presents its policy, stance and work programmes”, *New Light of Myanmar*, 15 March 2012.
⁴⁹ Kyaw Zwa Moe, “Burmese pleased with president’s speech, but doubts linger”, *The Irrawaddy*, 2 March 2012.
⁵⁰ Crisis Group interviews, senior members of ethnic nationality organisations and political parties, Yangon, February-March 2012.

ဖြစ်သော်လည်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကတိကဝတ်၏ စံနမူနာ သင်္ကေတ တစ်ခု ဖြစ်နေလိမ့်ဦးမည်ဟု မျှော်လင့်ကြောင်း ထုတ်ဖော် ချီးကျူးခဲ့သည်။⁵¹

(IV) ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများ

ဧပြီ ၁ရက်တွင် လစ်လပ် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ၄၇ နေရာ (အောက်လွှတ်တော်တွင် ၃၇ နေရာ၊ အထက်လွှတ်တော်တွင် ၆နေရာ၊ ဒေသန္တရ လွှတ်တော်များတွင် ၂နေရာ) အတွက် ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။⁵² ၎င်းနေရာများသည် အစိုးရအဖွဲ့၊ ရာထူးများ (ဝန်ကြီးများနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများ) ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော ပြည်ခိုင်ဖြိုး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များကြောင့် လစ်လပ်နေခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ အခြေခံဥပဒေအရ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ် နေရာ များမှ နှုတ်ထွက်ရန် လိုအပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။⁵³ ယင်းကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် စုစုပေါင်း နိုင်ငံရေးပါတီ ၁၇ဖွဲ့ နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၇ဦး တို့ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။⁵⁴ အရေအတွက် အများဆုံး ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်သော ပါတီများမှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီ (၄၅ နေရာ)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် NLD ပါတီ (၄၄ နေရာ)⁵⁵ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ (၂၂ နေရာ)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အင်အားစု (၁၁ နေရာ)တို့ ဖြစ်ကြပြီး အခြားပါတီများမှာ ၄နေရာ (သို့) ယင်းထက် လျော့နည်းကြသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၈ တွင်ကြည့်)။

ကျင်းပခဲ့သော နေရာ အရေအတွက်သည် အမျိုး ရာခိုင်နှုန်း သေးငယ်ခြင်းကြောင့်၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီက ဆက်လက် လွှမ်းမိုးထားမည့် လွှတ်တော်များရှိ အာဏာချိန်ခွင်လျှာကို ၎င်းကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများက ပြောင်းလဲ ပစ်မည့် အလားအလာမရှိပါ။⁵⁶ သို့သော်လည်း အကြောင်းရင်း ၂ရပ်ကြောင့် ၎င်းရွေးကောက်ပွဲများမှာ လွန်စွာ အရေးပါနေသည်။ ပထမ တစ်ချက်မှာ လွတ်လပ်၊ မျှတသော ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်အောင် ကျင်းပမည့် အစိုးရ၏ လိုလားမှုနှင့် စွမ်းရည်ကို ထိထိမိမိ စမ်းသပ်မှု တစ်ခု အဖြစ် ယူဆခံရသောကြောင့် ဖြစ်သည် (တပ်မတော် အစိုးရလက်ထက်က ကျင်းပခဲ့သော ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မသမာမှုများ နက်ရှိုင်းစွာ ပတ်သက်ခဲ့သည်)။ ဒုတိယအချက်မှာ ယခု ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲသည် ယခင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ခဲ့သော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် သူမ၏ NLD ပါတီတို့ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းနှင့် အတူ အမျိုးသား ပြန်လည် သင့်မြတ်မှု အခိုက်အတန့်ကို ကိုယ်စားပြုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ယေဘုယျကြည့်လျှင် စည်းရုံးမဲဆွယ်မှုများသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကထက် ပိုမို လွတ်လပ်မှုရှိခဲ့ပြီး၊ အထူးသဖြင့် ပြီးခဲ့သောနှစ်အတွင်း အဓိက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက “လွတ်လပ်စွာ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားခွင့်နှင့် ပြောဆိုခွင့် ရှိလာပြီ” ဟု ပြည်သူများက သတ်မှတ်ခံစားကြသော ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မီဒီယာများ၏ သတင်းယူနိုင်စွမ်း အပေါ် ချုပ်ချယ်ဟန့်တားမှုများလည်း နည်းပါးသွားသည်။ သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုတွင် မသမာမှုများ ရှိကြောင်း ပါတီအချို့၏ တိုင်ကြားမှု ရှိခဲ့သည်။ NLD ပါတီ အနေဖြင့်

⁵¹ “Remarks to the Media at U.S. Embassy Rangoon by Ambas-sador Derek Mitchell, Special Representative and Policy Coordinator”, 15 March 2012.
⁵² Originally, 48 vacant seats were to be contested, but in an announcement on 23 March, the Election Commission postponed the by-elections in three lower house constituencies in Kachin state, saying that the security situation on the ground did not allow for the holding of free and fair elections. Union Election Commission, announcement no. 16/2012, 23 March 2012.
⁵³ 2008 constitution, Section 232(i). One of the vacant seats re-sulted from the death of the elected legislator, and two others from the removal of elected representatives from their seats when it was ruled that they did not meet citizenship requirements.
⁵⁴ A further two newly registered parties were deregistered for failing to contest a minimum of three constituencies (the Democratic Alliance Party and the 88 Forces of People Party).
⁵⁵ The NLD put up candidates for all 45 seats, but one candidate was barred for not meeting citizenship requirements.
⁵⁶ The 37 seats being contested in the lower house represent 11 per cent of the elected seats in that chamber and less than 9 per cent of the total seats (including the bloc reserved for the mili-tary). In the upper house, the six seats being contested represent less than 4 per cent of the elected seats, and less than 3 per cent of the total seats.

စည်းရုံးဟောပြောပွဲများ ကျင်းပရန် ဘောလုံးကွင်းများ ကဲ့သို့သော လူထုစည်းဝေးရန် နေရာများ အသုံးပြုခွင့် အပေါ် အကြိမ်များစွာ ပိတ်ပင် ခံရခြင်း၊ အချို့ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများက ၎င်းတို့ ရွေးချယ်ခံရလျှင် လမ်းများ၊ ကျောင်းများ ဆောက်ပေးမည်ဟု မရိုးဖြောင့်သော ကတိများ ပေးခြင်း စသော ကိစ္စများရှိခဲ့ပြီး မဲဆန္ဒရှင်များဖက်တွင်လည်း ကွယ်လွန်ပြီးသူများ၏ အမည်များ မဲစာရင်းတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ အချို့မဲဆန္ဒရှင်များ ပါဝင် မဲပေးခွင့် မရခြင်း၊ အချို့မဲဆန္ဒရှင်တို့၏ အမည်များ မဲစာရင်းတွင် တစ်ကြိမ်ထက်ပို၍ ပါဝင်ခြင်း စသည့် မှားယွင်းမှု များစွာ ရှိခဲ့သည်။⁵⁷ သို့သော် မရိုးဖြောင့်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှိကြောင်း ရည်ညွှန်းသည့် လက္ခဏာ မရှိခဲ့ပါ။

ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပကာနီးတွင် အစိုးရက အာဆီယံအဖွဲ့နှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ ဥရောပ သမဂ္ဂ၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ဩစတြေးလျား၊ အိန္ဒိယနှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သတင်းထောက်များအား ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းဖိတ်ကြားမှုသည် မကြုံစဖူး ဆောင်ရွက်ချက် တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း အပြည့်အဝ ထိထိရောက်ရောက် လွတ်လပ်စွာ စောင့်ကြည့် အကဲခတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အချိန်လွန် နောက်ကျစွာ ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။⁵⁸ ၎င်းအဖွဲ့များက ရွေးကောက်ပွဲတွင် အသေးအဖွဲ့ မှမမှန်မှုများစွာ ရှိသော်ငြားလည်း ရလဒ်များအပေါ် အဓိက သက်ရောက်မှု ဖြစ်စေမည့် အရာများ မရှိခဲ့ပါဟု မှတ်ချက်ပေးခဲ့ကြသည်။⁵⁹ ချို့ယွင်းချက်အချို့ တွေ့ရှိရသော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုလုံးအပေါ်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ကျေနပ်မှု ရှိသည်ဟု ဆိုကြသော ၈၈ မျိုးဆက်ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်များ ဦးဆောင်သည့် အဖွဲ့အပါအဝင် ပြည်တွင်းမှ လေ့လာ စောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့များကလည်း အလားတူ မှတ်ချက်ပေးခဲ့ကြသည်။⁶⁰

ကိုယ်စားလှယ် ၄၃ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သော NLD ပါတီအတွက် ယခုရလဒ်သည် အပြတ်အသတ် အောင်ပွဲခံခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ NLD ပါတီသည် ထိုရလဒ်ကြောင့် လွှတ်တော်တွင် အကြီးဆုံး အတိုက်အခံ ပါတီ ဖြစ်လာမည် ဖြစ်သည်။⁶¹ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် သူမ၏ ကော့မှူးမဲဆန္ဒနယ် ကိုယ်စားလှယ်နေရာကို ထောက်ခံမဲ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်ဟု တရားဝင် အတည်မပြုရသေးသော သတင်းများအရ သိရှိရသည်။⁶² ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီမှာမူ ၁ နေရာထဲသာ အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး NLD ပါတီ ဝင်မပြိုင်သော မဲဆန္ဒနယ်တွင် အနိုင်ရရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မှ အထက်လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ်တွင်မူ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ ဒီမိုကရေစီ ပါတီက NLD ကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို အနိုင်ရခဲ့သည်။

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် NLD ပါတီအနေဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေပန်းစား ထောက်ခံမှု ရရှိခြင်းကို အဆိုပါ ရလဒ်များက ရှင်းလင်းစွာ ပြသနေသည်။ ယခု ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ကိုယ်စားလှယ် အမတ်နေရာ အရေအတွက် နည်းပါးသော်လည်း ပါတီ၏ အောင်မြင်မှု အတိုင်းအတာကြောင့် လွှတ်တော်တွင်းမှ ပြည်သူ့အသံအဖြစ် အင်အားကြီးသော ပြောရေးဆိုခွင့် အာဏာကို ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ယခုရလဒ်သည်

⁵⁷ NLD press conference, Yangon, 20 February 2012; and comments by Aung San Suu Kyi at the end of her meeting with the Canadian foreign minister, reported in “Dead people on Myan-mar voter rolls: Suu Kyi”, Agence France-Presse, 8 March 2012.

⁵⁸ Observers were invited to arrive in Yangon for an initial brief-ing on 28 March, four days before the vote.

⁵⁹ For example, the ASEAN Secretariat stated that it had con-sulted with EU, UN and ASEAN member-state monitors and was “encouraged by the orderly, fair, transparent and peaceful manner [in] which Myanmar has conducted its by-elections”, (ASEAN press release, 3 April 2012). The UN Secretary-General noted that “a UN team has been on the ground since last week, and was able to witness the voting in a number of constituencies. Despite some complaints of irregularities during the voting, key stakeholders in Myanmar, including political parties, have stressed to the UN team their strong belief that these by-elec-tions are a boost for the ongoing reforms and a very important step towards a more peaceful and democratic future in Myan-mar” (“Statement Attributable to the Spokesperson for the Sec-retary-General on Myanmar by-elections”, 2 April 2012).

⁶⁰ “The by-election goes well in Burma”, preliminary report on observation by 400 trained domestic observers in 21 constituencies, Yangon School of Political Science, 2 April 2012; and “Election Monitoring Report No. 1”, ’88 Generation Students Election Monitoring Network, 7 April 2012.

⁶¹ The second-largest opposition party is the Shan Nationalities Democratic Party, with 22 seats in the Union Assembly.

⁶² “Aung San Suu Kyi welcomes all parties to join Myanmar’s national reconsolidation”, Xinhua, 2 April 2012.

ပြည်သူတို့၏ အောင်ပွဲဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ပြောဆိုခဲ့သည်။⁶³ ယခု ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်အား ၂၀၁၅ တွင် ကျင်းပမည့် နောက်တစ်ကြိမ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မျှော်လင့်ထားရမည့် လက္ခဏာ တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ် ယူဆကြမည့် နိုင်ငံရေး အာဏာရ အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှ လူများစွာကို NLD ၏ လက်ရှိအောင်မြင်မှု ပမာဏက သတိပေး တပ်လှန်နိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ ၎င်းရလဒ်ကြောင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ အဖွဲ့အစည်း တွင် လာမည့် ကြားကာလအတွင်း နိုင်ငံရေး အယူအဆ ကြီးကြီးမားမား ကွဲလွဲစေနိုင်မည့် စိုးရိမ်ပူပန်စရာ အထူး အကြောင်းအရင်း တစ်ရပ် ရှိလာပါလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် ကြီးမားသော တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထု၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အမြောက်အမြား အနိုင်ရရှိခဲ့သော NLD ၏ အောင်ပွဲက တိုင်းရင်းသား ပါတီများကိုလည်း အလားတူ သတိပေး တပ်လှန်နိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ တိုင်းရင်းသား ပါတီများသည် ၂၀၁၅ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ လျော့နည်းသွားမည့် အလားအလာနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရပြီး NLD ပါတီကို ဗမာ အပေါ်လွှာ ပါတီအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြခြင်းကြောင့် မသက်မသာ ခံစားနေကြရဖွယ် ရှိပါသည်။⁶⁴

ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ တုန့်ပြန်မှုမှာမူ များစွာ အပြုသဘော ဆောင်ခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဘန်ကီမွန်းက ငြိမ်းချမ်းမှုရှိသော၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စနစ်ကျသော ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများ၊ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေး ပါတီများကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုလိုက်ပြီး၊ ယခုကဲ့သို့ ပြောင်းလဲတိုးတက်သော ကိစ္စကို ပြုလုပ်ခဲ့သော သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ရဲရင့်မှုနှင့် အမြင်ကျယ်မှုကို အထူးသဖြင့် ချီးကျူး အသိအမှတ်ပြု ပြောကြားခဲ့သည်။ အမေရိကန် အစိုးရကလည်း ယခု ရွေးကောက်ပွဲကို မြန်မာ့ ဒီမိုကရေစီ ကူးပြောင်းမှု၏ အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းဟု အမွှန်းတင် ပြောကြားသည်။ ဗြိတိန် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဝီလျံဟိတ်ဂ် ကလည်း အထင်ကရ ရလဒ်များနှင့် ယင်းရလဒ်များက ထင်ဟပ်နေသော တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုကို ဂုဏ်ပြုကြိုဆိုလိုက်ပြီး၊ ယခုကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဗြိတိန်နိုင်ငံက အားပေး ထောက်ခံကြောင်း ကတိပြု ပြောဆိုခဲ့သည်။⁶⁵

အီးယူနိုင်ငံခြားရေးရာ မူဝါဒအကြီးအကဲ ကက်သရင်း အက်ရှ်တန်က ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပနိုင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာအစိုးရနှင့် ပြည်သူများကို ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အီးယူက ဆက်လက်ထောက်ခံ အားပေး သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယင်းဆောင်ရွက်ချက်များ ရှေ့သို့ ဆက်တိုးနေသည်နှင့်အမျှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိသော ဆက်ဆံရေး အသစ် တိုးတက် ဖြစ်ပေါ်အောင် မျှော်မှန်းဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ကြောင်း အသိပေး ပြောကြားခဲ့သည်။ အာဆီယံ အဖွဲ့ကလည်း ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများ မျှမျှတတ စီစဉ်တကျ ကျင်းပနိုင်ခြင်းကို ကြိုဆို ဂုဏ်ပြုခဲ့ကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အရေးယူ ချမှတ်ထားသော စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့မှု (sanctions) များ ရုတ်သိမ်းရေးကို စဉ်းစားကြရန် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းကို တိုက်တွန်းကာ သို့မှသာလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသား ပြန်လည် သင့်မြတ်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စသော ဆန္ဒများ လက်တွေ့ ဖြစ်မြောက်ခြင်းမှ ကောင်းမွန်သော အခွင့်အလမ်းများကို ပြည်သူများ ရရှိခံစားနိုင်လိမ့်မည်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြသည်။⁶⁶

ယင်းကဲ့သို့သော အားပေးစကားများအား အပြောင်းအလဲကို အားပေးထောက်ခံသည့် လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်ချက်များ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရေးမှာ လွန်စွာ အရေးကြီးသည်။ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဟီလာရီကလင်တန်က မကြာမီ ခန့်အပ်မည့် သံအမတ်ကြီးအမည်တင်သွင်းခြင်း၊ ထောက်ပံ့ကူညီရေး မစ်ရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို အားပေးခြင်း၊ မြန်မာတာဝန်ရှိသူများအား အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် ပိုမိုလွတ်လပ်စွာ

⁶³ Aung San Suu Kyi, speech to supporters, 2 April 2012 (video available at www.networkmyanmar.org).
⁶⁴ These seats include Mawlamyine (capital of Mon State), Toungoo (which has a large Karen population) and Kalaw (which has a complex ethnic mix).
⁶⁵ “Statement Attributable to the Spokesperson for the Secretary-General on Myanmar by-elections”, UN; “Statement by the Press Secretary on the Elections in Burma”, Office of the White House Press Secretary; “Foreign Secretary statement on Burma by-elections”, UK Foreign and Commonwealth Office (all dated 2 April 2012).
⁶⁶ “Statement by High Representative Catherine Ashton on by-elections in Myanmar”, EU, 2 April 2012; “ASEAN Welcomes Myanmar’s Fair and Orderly Elections, and Calls for Lifting of Sanctions”, ASEAN press release, 3 April 2012.

သွားလာခွင့် ပြုခြင်း၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ အရေးယူမှု အချို့ကို ဖြေလျော့ပေးခြင်း စသည်တို့ကို ထုတ်ပြန်ကြေငြာခဲ့သည်။⁶⁷ ဩစတြေးလျ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဘော့ဘ်ကားက “သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းကြောင်းအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံကို ဦးဆောင်၍ တစ်ကိုယ်ရည် ရဲရင့်မှုကို ပြသခဲ့ပြီ။ ထို့အတွက် ဦးသိန်းစိန်သည် ချီးကျူးဂုဏ်ပြုမှုနှင့် ရှေ့ဆက်ရန် အားပေးမှု မှန်သမျှကို ခံယူရန် ထိုက်တန်သည်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ တစ်ဦးချင်း ခရီးသွားလာမှုနှင့် ငွေကြေး လွှဲပြောင်းမှုများကို ပစ်မှတ်ထားသော ဩစတြေးလျအလယ်အလတ် (sanctions) များကို အချိုးညီညီ ဖြေလျော့ပေးခြင်းဖြင့် ထင်သာမြင်သာ တုန့်ပြန် ချီးမြှောက်မည်ဟုလည်း ဘော့ဘ်ကားက စကားဦးသန်း ပြောဆိုခဲ့သည်။⁶⁸

သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ရဲရင့်မှုကို အစစ်အမှန် ပြန်လည်တုန့်ပြန်ရန် အတွက် သတိထားလွန်းခြင်းကို လျော့၍ တိုးမြှင့် ချဉ်းကပ်မှု ပြုလုပ်ရပါလိမ့်မည်။ ပိုမို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အားပေးရန်အတွက် သိသာထင်ရှားသော ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ အကယ်၍ ထိုသို့ မပြုလုပ်ပါက သမ္မတနှင့် အခြား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများက သူတို့ကိုယ် သူတို့ အကာအကွယ် မဲ့နေပြီဟု သတ်မှတ် ယူဆ သွားနိုင်ပါသည်။ အနောက်နိုင်ငံများအတွက် အရေးအကြီးဆုံး ခြေလှမ်းမှာ အရေးယူ ဒဏ်ခတ်မှု (sanctions) များကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ရုပ်သိမ်းပေးကာ နိုင်ငံတကာနှင့် ပုံမှန် ဆက်ဆံခြင်းမှ တဆင့် မြန်မာတို့ အကျိုးဖြစ်ထွန်း စေမည့် လက်တွေ့နည်းလမ်းကို ညွှန်ပြပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

(V) စောင့်ကြိုနေသော စိန်ခေါ်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အမြန်နှုန်းနှင့် အတိုင်းအတာသည် ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ စဉ်ဆက်မပြတ် တောင့်ခံနိုင်မှု အပေါ် မေးခွန်းများ ထွက်ပေါ်စေခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ ရှင်သန်နိုင်စွမ်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သည့် သော့ချက် အကြောင်းရင်းများကို အောက်တွင် ပြန်လည် သုံးသပ်တင်ပြထားသည်။

(က) သဘောထား တင်းမာသူများထံမှ ခြိမ်းခြောက်မှု

ယင်းကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ် မှန်သမျှတွင် အောင်နိုင်သူများ ရှိသလို၊ ရှုံးနိမ့်သူများလည်း ရှိနေခြင်းကြောင့် ဤဖြစ်စဉ်တွင် အကျိုးယုတ်သူများက အပြောင်းအလဲကို နောက်ပြန်တွန်းရန် ဆုံးဖြတ်ဖွယ် ရှိသလားဟု စဉ်းစားခြင်းမှာ သဘာဝ ကျပါသည်။ သို့သော် ၎င်းနောက်ပြန်ဆွဲ ခြိမ်းခြောက်မှုသည် အလွန်အကျွံ မှန်းဆမှု ဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်ဟု ဆိုရန်အတွက် အကြောင်းရင်း ၃ ရပ်ရှိသည်။

ပထမ အချက်မှာ သမ္မတသည် အဓိက ဝိသုကာ ဖြစ်သော်လည်း ယင်းပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို တစ်ဦး တစ်ယောက်တည်းက မောင်းနှင်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်သော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ သမ္မတ၊ အောက်လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် အပါအဝင် သော့ချက် အာဏာပိုင်များ အကြား၌ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အဓိက ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်ဟူသော သဘောတူညီမှု တစ်ခု ရှိနေသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း လူများစု အကြားတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဟူသော ငုတ်လျှိုးနေသည့် ဆန္ဒ တစ်ခု ရှိသည်။⁶⁹ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်စဉ်အပေါ် ယင်းကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်စွာ ထောက်ခံမှု ရှိနေသောကြောင့် နောက်ပြန်ဆွဲမှု ဖြစ်နိုင်ချေ အလွန်အလွန် နည်းပါးသွားသည်။ တပ်မတော်ကလည်း ပါဝင် သက်ဆိုင်သော အင်အားစု တစ်ခုအဖြစ် ထောက်ခံမှု ပေးလျက်ရှိသည်။ လွှတ်တော်များထံမှ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များက နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများကို လွှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုတွင် ပူးပေါင်း ပါဝင်ခြင်း၊ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုရှိသော ဥပဒေပြုခြင်းကို ထောက်ခံ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း၊ အတိုက်အခံတို့၏ အဆိုပြုမှုများကို တစ်ခါတစ်ရံ

⁶⁷ “Recognizing and Supporting Burma’s Democratic Reforms”, remarks, U.S. Secretary of State, 4 April 2012.
⁶⁸ “Burma’s By-elections”, media release, Australian foreign minister, 4 April 2012.
⁶⁹ Crisis Group interviews in Myanmar over the previous twelve months.

ထောက်ခံခြင်း အပါအဝင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကို အားပေး ထောက်ခံလျက် ရှိခြင်းသည် အထက်ဖော်ပြပါ အချက်ကို ညွှန်ပြနေသော အထောက်အထားများ ဖြစ်ပြီး၊ ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က ခန့်အပ်သော (ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေး၊ နယ်စပ်ရေးရာ) ဝန်ကြီးများသည်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများကို ရှေ့ဆက်တွန်းရာတွင် ပိုမို တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများထဲ၌ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

ဒုတိယ အချက်မှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် ယခုအခါ အတော်အတန် ခရီးပေါက်ကာ အရှိန်အဟုန် ကောင်းကောင်းဖြင့် တိုးတက် ဖြစ်ပေါ်နေသောကြောင့် ယင်းဖြစ်စဉ်ကို နောက်ပြန်လှည့်ရန် လက်တွေ့ မဖြစ်နိုင်တော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများသည် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများ၌ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပြောင်းလဲတိုးတက်နေခြင်းကို မျက်ခြည်ပြတ်သူများ မဟုတ်သောကြောင့် ဒေသတွင်း စီးပွားရေး တိုးတက်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်နိုင်ရန် ဆန္ဒပြင်းပြလျက် ရှိနေကြသည်။ အဆိုပါ မြန်မာလူထု သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းကို တွေ့ထိ မြည်းစမ်းခဲ့ကြပြီ ဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးသည်လည်း အကောင်းမြင်မှုနှင့် မျှော်လင့်ချက်ထားမှု ခံစားချက် အသစ်ဖြင့် ပြည့်ဝ ထုံမွန်းနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် အပြောင်းအလဲကို ဆန့်ကျင်သော အုပ်စု မှန်သမျှ အနေဖြင့် နာရီလက်တံ နောက်ပြန်လှည့်ရန် စွမ်းရည်နှင့် ဆန္ဒတို့ ရှိလာနိုင်စရာ အကြောင်းမရှိ တော့ပါ။

တတိယ အချက်မှာ လက်ရှိ အပြောင်းအလဲတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအရ ဆုံးရှုံးသွားသော အာဏာရှိသူများ အထင်အရှား ရှိနေသော်လည်း၊ နိုင်ငံ၏ ဦးတည်ချက်ကို ပြောင်းလဲပစ်နိုင်မည့် သဘောထား တင်းမာသူများ အုပ်စုမှန်သမျှ စုစည်း ညီညွတ်စွာ ထွက်ပေါ်လာမည့် အထောက်အထား မရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် သိုးမဲများဟု အတိအလင်း သတ်မှတ်နိုင်သော အုပ်စုထက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်၏ အလားအလာ မျိုးစုံအပေါ် လူတစ်ဦးချင်း နိုင်ငံရေးအရ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အရ စိုးရိမ်ပူပန်မှု ရှိနိုင်သူများကိုသာ တွေ့ရ ပါသည်။ သာဓက အားဖြင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီဝင်များက ပိုမို လွတ်လပ် မျှတမှု ရှိလာသော ရွေးကောက်ပွဲ နယ်ပယ် အတွင်းမှ သူတို့၏ အနာဂါတ် (သို့) ပါတီ၏ အနာဂါတ် ကြော အပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိလာနိုင်ခြင်း၊ အချို့ နိုင်ငံရေး သမားများနှင့် အခွင့်ထူးခံ စီးပွားရေး သမားများက ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး အကျိုးစီးပွားများကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများက ခြိမ်းခြောက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ် ရှိခြင်း၊ အမျိုးသားရေး အစွန်းရောက် အယူအဆ ပြင်းထန်သူများက အနောက်အုပ်စုကို အလျော့ပေးမှုဟု ၎င်းတို့ သတ်မှတ် ယူဆသော ကိစ္စရပ်အပေါ် စိတ်မသက်မသာ ခံစားရဖွယ် ရှိခြင်း၊ အချို့သူများကလည်း ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့် NLD ပါတီအား အထူးသဖြင့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ရင်ကြားစေ ညှိနှိုင်းခြင်း အပေါ် ကန့်ကွက်ကြဖွယ် ရှိခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ သို့သော် သဘောထား တင်းမာသူ အားလုံးသည် ကိစ္စရပ် တစ်ခုချင်းစီ အပေါ်တွင် အမြင်တူကြလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ ဖော်ပြပါ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းတို့သည် သီးခြား ကိစ္စရပ် တစ်ခုစီ အပေါ်တွင် ဖျက်လို ဖျက်ဆီး လုပ်နိုင်သော စွမ်းရည်ရှိနိုင်သော်ငြားလည်း ကျယ်ပြန့်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ် တစ်ခုလုံးကို စိမ်းခေါ်လိုကြမည့် အလားအလာ မရှိပါ။

အာဏာ တည်ဆောက်ထားပုံ အတွင်း၌ အပျော့ဂိုဏ်းနှင့် အမာဂိုဏ်း ဟူ၍ ပြတ်ပြတ်သားသား ခွဲခြားရန် အထောက်အထား မရှိသော်ငြားလည်း အားကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ပြိုင်ဖက်များ အသေအချာ ရှိနေပါသည်။ ထိုအချက်ကို ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် မဟုတ်ဟု ပြောရန် အကြောင်းမရှိသော်လည်း ဂရုတစိုက် ကိုင်တွယ်နိုင်ခြင်း မရှိပါက ပြဿနာ ပေးနိုင်သည့် အလားအလာ ရှိသည်။ ထိုအချက်ကို သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးရွှေမန်းတို့အကြားတွင် အသိသာဆုံး တွေ့မြင်ရသည်။ သူတို့နှစ်ဦးသည် အပြောင်းအလဲ၏ အားအကောင်းဆုံး အစိတ်အပိုင်း နှစ်ရပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဖော်ပြပါ တင်းမာမှုသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ လားရာနှင့် ပတ်သက်ခြင်း မရှိပေ။ တစ်ဦးချင်း အခြေခံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိက ဆုံးဖြတ်သူ အဖြစ် မည်သူက ပေါ်လွင်သည် (သို့) ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်၏ အဓိက မောင်းနှင်သူ အဖြစ် မည်သူက အမှတ်ပိုရနိုင်သည် ဆိုသော ကိစ္စအပေါ် ပြိုင်ဆိုင်နေကြသည့် လက္ခဏာ ရှိသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် တင်းမာမှုများ ပိုမို ပြင်းထန်လာခဲ့ပြီး ဖေဖော်ဝါရီ - မတ်လ အတွင်းက ဝန်ထမ်းလစာများ သိသိသာသာ တိုးမြှင့်ပေးရန် ဦးရွှေမန်း တင်သွင်းခဲ့သော အဆိုပြုချက် အပေါ်

သဘောကွဲလွဲ ကြရာမှ ပိုမိုလူသိများလာခြင်း ဖြစ်သည်။⁷⁰ သမ္မတ ရာထူးအတွက် အားကောင်းသော ပြိုက်ဖက်အဖြစ် ဦးရွှေမန်း တစ်ပြေးနေသော ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများက အကြောင်းအရင်း တစ်ရပ် ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ဦးသိန်းစိန်သည် ကျန်းမာရေး မကောင်းသောကြောင့် ဒုတိယ သက်တမ်းအတွက် စိတ်ဝင်စားခြင်း မရှိဟု သတင်းလွှင့်ထားသော်လည်း စိတ်ပြောင်းလိမ့်မည် မဟုတ်ဟူသော အာမခံချက် မရှိပါ။

ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို နောက်ပြန်လှည့်ရန် မဖြစ်နိုင်ဟု ယူဆပြီး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများ အကြားတွင်သာ အဓိက တင်းမာမှု ဖြစ်ပေါ်နေသော အနေအထားတွင် နောက်ပြန်ဆုတ်မည့် ခြိမ်းခြောက်မှု (သို့) အနှောင့်အယှက်မှာ ပြင်းထန်ခြင်း မရှိတော့ပါ။ သို့သော်လည်း အဓိက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် အခြား ပြင်းထန်သည့် စိန်ခေါ်မှုများ အသေအချာ ရှိနေပါသည်။

(ခ) အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်စတီ ကျူးရှင်းဆိုင်ရာနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ စွမ်းရည်တို့ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ချို့တဲ့လျက် ရှိသည်။ စီးပွားရေး အဆက်မပြတ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အုပ်စု တစ်ဒါဇင်ကျော်တို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တို့ကို ပြုလုပ်နေချိန်တွင် နိုင်ငံရေး လားရာ ပြောင်းပြန် ဖြစ်သွားနိုင်ခြင်းသည် ကြီးမားလွန်းသော စိန်ခေါ်မှု တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ အကြီးတန်း အစိုးရ အကြံပေး တစ်ဦးက “ ခင်ဗျားတို့ ထုတ်ပြောတဲ့ ဒီအချက်ကို ကျွန်တော်တို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရမှာပါ” ဟုဆိုခဲ့သည်။⁷¹ အစိုးရ အဖွဲ့တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးဆောင်နိုင်သော အမြင်နှင့် အရည်အချင်း ရှိသူ အရေအတွက် လွန်စွာ နည်းပါးနေသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် တာဝန်ယူတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် အနည်းငယ်မှာ ကြီးမားလွန်းသော လုပ်ငန်းတာဝန် ပမာဏနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရမည်။ မလွဲမရှောင်သာသော အချက်မှာ မည်သည့် တိကျသော အစီအစဉ်ကိုမှ ကိုးကားထားခြင်း မရှိသည့် သတင်း အချက်အလက်များဖြင့် အရေးကြီးသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း ကိစ္စကို အလျင်းသင့်သလို ဖုတ်ပူမီးတိုက် ပြုလုပ်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မူဝါဒ ချမှတ်သူများသည် ထိုကဲ့သို့ တိကျသော အစီအစဉ်မျိုးကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရန် အချိန်မရှိကြပေ။ အကြောင်းမှာ အချိန်နှင့် အမှု အရေးကြီး နေသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အကြီးတန်း မူဝါဒ ချမှတ်သူများနှင့် အကြံပေးများ၏ အချိန်မလုံလောက်မှုများသည် လက်ရှိ လပိုင်းများတွင် နိုင်ငံတကာ စိတ်ဝင်စားမှု ကြီးမားလာခြင်းကြောင့် ပိုမို ဆိုးဝါးလာခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်ရာ အကြီးတန်း တာဝန်ရှိသူ တစ်ဦးက “အကူအညီ ပေးမယ့် ကမ်းလှမ်းမှုတွေ အများကြီး ရောက်လာပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အနေနဲ့ ဒါတွေကို ကိုင်တွယ်နိုင်ဖို့ အချိန်ကော စွမ်းရည်ကော မရှိပါဘူး။ အလုပ်တွေ များလွန်းလို့ ပုံကျသွားနိုင်တယ် ဆိုတာ တကယ်ပါပဲ။ ကိစ္စတွေ ဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲနေတာ သိပ်ကို မြန်လွန်း ပါတယ်” ဟု ပြောကြားသည်။⁷² အရေးပါသော ဝန်ကြီးများသည် တစ်ရက်လျှင် အစည်းအဝေး ၁၀ ကြိမ်မှ အကြိမ် ၂၀ အထိ ထိုင်ကြရသည်ဟု ကြားသိရသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ တံခါးပိတ် နေခဲ့ပြီးနောက်တွင် စတင်နေပြီ ဖြစ်သော ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းမှုများ အသက်ဝင် ခိုင်မာနေသည်နှင့် အမျှ များစွာ လိုအပ်နေသော နည်းပညာ အကူအညီ ရနိုင်မည့် အလားအလာ ကောင်းနေသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံတကာ၏ အလေးဂရု ထားမှုနှင့် စိတ်ရင်း စေတနာ တို့ကို လက်ခံကြိုဆိုနေပြီ ဖြစ်သည်။

အထက်မှ ချမှတ်နေသော မူဝါဒ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရမည့် အလယ်အဆင့်နှင့် အောက်ခြေအဆင့် တို့တွင် စွမ်းရည် ချို့တဲ့နေခြင်းသည်လည်း အဓိက အတားအဆီး တစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော် မလှုပ်မရှား

⁷⁰ Crisis Group interviews, individuals with direct knowledge of discussions between Thein Sein and Shwe Mann, Yangon, March 2012. See also Nyein Neyin, “Is Shwe Mann trying to steal Thein Sein’s reform mantle?”, *The Irrawaddy*, 16 March 2012.
⁷¹ Crisis Group interview, Ko Ko Hlaing, chief political adviser to the president, Yangon, 2 March 2012.
⁷² Crisis Group interview, Yangon, February 2012.

ငြိမ်သက်နေခဲ့ခြင်းကို ကျော်လွှားရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်နေသည်။⁷³ စီးပွားရေး မူဝါဒ အသစ်များကို များသောအားဖြင့် နှေးကွေးစွာ၊ လွဲမှားစွာ အကောင်အထည် ဖော်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရသစ်က ထောက်ခံချက် ပေးထားသော အဖွဲ့အစည်းများ အတွက်ပင်လျှင်၊ ဗီဇရရှိရေး ကိစ္စမှာ စိတ်အနှောင့်အယှက် ပေးသော၊ အချိန်ကုန်သော အလုပ်တစ်ခု ဖြစ်နေဆဲပင် ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျ ချုံငုံ ကြည့်လျှင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို ချမှတ် သွတ်သွင်းပေးသည့် နိုင်ငံရေး စိတ်ရင်းစေတနာသည် အပြောင်းအလဲဖြစ်စဉ်ကို ဘရိတ်အုပ်သလို ဖြစ်နေသော အကောင်အထည် ဖော်နိုင်စွမ်းအား၏ ရှေ့သို့ များစွာ ကြိုရောက်နေခြင်း ဖြစ်ပြီး ထို့အတွက်ကြောင့် သာမန် ပြည်သူများ အနေဖြင့် အပြောင်းအလဲများ၏ အပြည့်အဝ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို နှေးကွေးလေးလံစွာ မြင်နေရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အဆိုပါ ဖိအားများသည် အချိန်တိုအတွင်း လျော့ပါး သွားနိုင်ချေ မရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် အပြင် လာမည့် ၂ နှစ်အတွင်း တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်မည့် ဒေသအတွင်း အဓိက လုပ်ငန်း ၂ ခုမှာ ၂၀၁၃ တွင် အရှေ့တောင် အာရှ အားကစား ပြိုင်ပွဲကို လက်ခံ ကျင်းပခြင်းနှင့် ၂၀၁၄ တွင် အာစီယံ အဖွဲ့၏ အလှည့်ကျ ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ကို ယူခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းတာဝန်များသည် အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား၏ အဆင့်အားလုံးအပေါ် ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုး ပိစေမည် ဖြစ်ပြီး ယင်းကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ အပြင် လိုအပ်သော အခြေခံ အဆောက်အအုံများစွာကိုလည်း တိုးတက်မှု ရှိအောင် အစက စရတော့မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တာဝန်ယူရန် မြန်မာနိုင်ငံက လိုလိုလားလား ဆန္ဒရှိနေရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ အဆိုပါ ကိစ္စများသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာတွင် နိုင်ငံရေးအရ အရေး ကြီးသည်ဟု ယူဆရသောကြောင့် ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာ စင်မြင့်သို့ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ဝင်လာသည့် သင်္ကေတကို ဆောင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။⁷⁴ ထို့အပြင် ၂၀၁၅ တွင် ပေါ်ထွက်လာရန် အာဆီယံက မျှော်မှန်းထားသော စီးပွားရေး အသိုင်းအဝိုင်းသို့ ဝင်ရောက်ရာတွင်လည်း စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကြီးကြီးမားမား ပြန်လည် တည်ဆောက်ပြင်ဆင်မှုကို လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

(ဂ) စီးပွားရေး

စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းသည် ကြီးမား၍ ဖိအားများသော လုပ်ငန်းတာဝန် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရာစု နှစ်ဝက်ခန့်အတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ်အနေဖြင့် နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက ပြည်သူတို့အကြား လူနေမှု အဆင့်အတန်း သိသိသာသာ တိုးတက်လာနိုင်သည်ဟူသော တကယ့် မျှော်လင့်ချက်ကို မြင့်မားလာစေခဲ့သည်။ လူများစု၏ နေ့စဉ်ဘဝကို ဆင်းရဲတွင်းနက်ခြင်း၊ အကြွေးထူခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းနည်းပါးခြင်း၊ လူမှုဝန်ဆောင်မှု မပြည့်ဝခြင်း စသော လက္ခဏာများကသာ ဖုံးလွှမ်းထားသည်။ ကျယ်ပြန့်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထောက်ပံ့ပေးမရန်အတွက် အဆိုပါ ကဏ္ဍများတွင် ပြည်သူတို့ဆန္ဒ ပြည့်ဝအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ ပြည်သူတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များ ပြည့်ဝအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းသည် အခြေခံကျကျ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှတစ်ဆင့်သာလျှင် အောင်မြင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ထိုကဲ့သို့ ထူးထူးခြားခြား ပြောင်းလဲမှုများကို စတင်ပြုလုပ်ရာတွင် မှန်ကန်တိကျသော စီးပွားရေး သတင်းအချက်အလက် မရှိခြင်း၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်တာ ဆောင်ရွက်မှု ထင်သာမြင်သာ မရှိခြင်း (အများစုမှာ တရားမဝင် ကဏ္ဍတွင်ရှိသည်)၊ အဓိကစီးပွားရေး အင်စတီကျူးရှင်းများတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာစွမ်းရည် ချို့တဲ့အားနည်းခြင်းစသော အကြောင်းရင်းခံများ ရှိနေသောကြောင့် စီးပွားရေး လှုပ်ခတ်မှုများကို မတော်တဆ ဖန်တီးမိနိုင်သည့် အန္တရာယ်ကိုပါ သယ်ဆောင်လာတတ်ပါသည်။ ပို့ကုန်ကဏ္ဍ၊ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍများအပေါ် အဓိက ဆိုးကျိုးသက်ရောက် စေခဲ့သော ၂၀၁၁ခုနှစ်အတွင်း ကျပ်ငွေတန်ဖိုး မြန်ဆန်စွာ တက်လာခြင်း ဖြစ်ရပ်က ဤအချက်ကို ညွှန်ပြနေပါသည်။ ၎င်းဆိုးကျိုးကို မှန်းဆရန် စီးပွားရေး ကြိုတင် သတိပေးမှုစနစ်သော်လည်းကောင်း၊

⁷³ Ibid.
⁷⁴ Crisis Group interviews, government advisers, Yangon, Feb-ruary-March 2012.

ထိထိရောက်ရောက် ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် မက်ခရိုစီးပွားရေး နည်းလမ်းများသော်လည်းကောင်း မရှိသည့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် အထက်ပါ အနေအထား၏ ပြင်းအားကိုဦးစွာ မှန်းဆသိရှိခြင်း မရှိခဲ့ပါ။⁷⁵

မည်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်တွင် မဆို ပြည်သူတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များက အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စွမ်းထက် ပိုမို မြန်ဆန်စွာ မြင့်မားလာတတ်သည့် အန္တရာယ်ရှိသည်။ ဤကိစ္စသည် အထူးသဖြင့် စီးပွားရေး မျက်နှာစာတွင် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ လူထုအပေါ် အာဏာရှင်၏ ကာလကြာ ထိန်းချုပ်ထားမှုများကို တစ်ဆက်တည်း ဖယ်ရှားကာ လူထု၏ စိတ် အနှောက်အယှက်ဖြစ်မှုများကို လွတ်လပ်စွာ လူသိရှင်ကြား ပြောဆိုခွင့်ပြုလိုက်သောအချိန်တွင် အထူးသဖြင့် သိသာသော နိုင်ငံရေး အကျိုးဆက်များရှိလာနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ပိုကောင်းသောဘဝကို မျှော်လင့်ထားမှုများ လက်တွေ့ဖြစ်မလာရုံမျှသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆို၍မရပါ။ ဤနေရာတွင် လူထုမျှော်မှန်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီရန် ရည်ရွယ်သော စီးပွားရေး ခေတ်မီ ပြောင်းလဲမှုများက မျှော်လင့်မထားသော စီးပွားရေး လှုပ်ခတ်မှုများကို ဖြစ်ပွားစေသည် ဆိုပါက လူနေမှု အဆင့်အတန်း အပေါ် ဆိုးဝါးသော သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သည့် အလားအလာ ရှိပါသည်။⁷⁶ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ပြည်သူလူထု တစ်ရပ်လုံး နီးပါးမှာ ဆင်းရဲ မွဲနေမှု သတ်မှတ်ချက်မျိုး၏ အောက်တွင် နေထိုင်နေခြင်း၊ ပြည်သူ အတော်များများမှာလည်း ထိုမျိုး၏ အထက်တွင် ကပ်လျက်ရှိနေရုံမျှသာ ခက်ခက်ခဲခဲ ရှင်သန်နေခြင်း စသော အကြောင်းရင်းခံများရှိထားသောကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများအပေါ် ကြီးမားသော ဆိုးကျိုး သက်ရောက်စေမည့် လှုပ်ခတ်မှုမျိုး ရှိလာမည် မဟုတ်ပါ။⁷⁷

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး မူဝါဒ ချမှတ်သူများအတွက် အရေးကြီးဆုံး မေးခွန်းမှာ မြန်ဆန်စွာ ပြောင်းလဲရန် အလျင်စလို ဖြစ်မှုနှင့် မှန်ကန်သော မူဝါဒများ နေရာတကျ ဖြစ်စေရန် လုံလောက်သော အချိန်ယူမှုတို့အကြားမှ ဟန်ချက်အမှန်ကို ဘယ်လိုရှာမလဲ ဆိုသည့် မေးခွန်းပင် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး မူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်ချက်ပေးရမည် ဆိုလျှင် ဪတိသိပ်နေသော လွှတ်တော် အစီအစဉ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုများက ယင်းကိစ္စကို အထူးသဖြင့် စိန်ခေါ်နေသည်ဟု ဆိုရမည်။ ဤနေရာတွင် အချို့ဥပဒေများကို စနစ်တကျ စီစဉ် ရေးဆွဲနိုင်စေမည့် လုံလောက်သော အကြံဉာဏ် မပါဝင်ပဲ အလျင်စလို ထုတ်ပြန်နေသည်ဟူသော ရှုမြင်မှု တစ်ခုရှိသည်။ ဤကိစ္စအတွက် ဥပမာမှာ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း စည်းမျဉ်းသစ်နှင့် ဗဟိုဘဏ် ဥပဒေသစ်ကို IMF က နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်ပေးရန် အခွင့်အရေး မရမီတွင် မြန်မြန်ဆန်ဆန် ထုတ်ပြန်ရန် လွှတ်တော်က တွန်းအားပေးခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။⁷⁸

(ဃ) တိုင်းရင်းသား ငြိမ်းချမ်းရေး

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို အားနည်းသွားစေမည့် အလားအလာရှိသော တတိယကိစ္စမှာ တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စအပေါ် အမြင် (၂)မျိုး ရှိနေသည်။

ပထမအချက်မှာ အစိုးရနှင့် KIO တို့ အပစ်ရပ် သဘောတူရန် ဆွေးနွေးမှု မအောင်မြင်ခြင်းက အခြား ငြိမ်းချမ်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများ အပေါ် လောင်းရိပ် မိုးနေသည့် အလျောက်၊ ပဋိပက္ခ ပြန်လည် ဖြစ်ပွားမှုတွင် အရေးကြီးသော နိုင်ငံရေးသက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ကချင်တို့ ပါဝင်မှု မရှိပါက ရေရှည်ခံသော ပြေလည်မှုများဟု ရှုမြင်ရန် ခက်ခဲသည့် အားလျော်စွာ၊ တိုင်းရင်းသားတို့၏ မကျေလည်မှုများကို ဖြေရှင်းမည့် နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို စားပွဲဝိုင်းတွင်

⁷⁵ Crisis Group interviews, Myanmar economists in the course of 2011.
⁷⁶ For example, floating the kyat involves a risks of currency speculation that could drive up its value, damaging manufacturing and agriculture. Unifying exchange rates and thereby ending implicit subsidies on imports of some raw materials by state-owned enterprises may lead to price increases, fuelling inflation.
⁷⁷ A 2011 poverty assessment conducted in Myanmar by the UN Development Programme (UNDP) found poverty rates of around 25 per cent, with a relatively large percentage living just above the poverty line. “Myanmar Integrated Household Living Conditions Assessment-II, Poverty Profile”, UNDP, Myanmar, 2011.
⁷⁸ Crisis Group interviews, persons having first-hand knowledge of the situation, February-March 2012.

KIO မပါဝင်ပဲ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အန္တရာယ်ရှိလာပါလိမ့်မည်။ KIO နှင့် သဘောတူညီမှု ရသည်အထိ စောင့်ဆိုင်း၍ ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုများ နှောင့်နှေးနေခြင်းသည်လည်း ပြဿနာတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အပစ်ရပ်စဲမှုများသည် မူလကပင် ကျိုးပျက်လွယ်သော စစ်ဗဟို လုံခြုံရေး သဘောတူညီမှုများ ဖြစ်ပြီး၊ အကယ်၍ အကြောင်းရင်းခံ မကျေလည်မှုများကို ဖြေရှင်းမည့် နိုင်ငံရေး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများမှ တစ်ဆင့် ပေါင်းစည်း၍ မရပါက တစ်ဖွဲ့ (သို့) ထို့ထက်ပို၍ ပဲ့ထွက်သွားမည့် အန္တရာယ်ရှိနေပါသည်။ နယ်စပ်တောင်တန်းဒေသများ၌ စစ်ပြန်ဖြစ်ခြင်းသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် အဓိက ထိုးနှက်မှု တစ်ခု ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် များစွာ အရေးပါသော မူဝါဒချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်း၏ အလယ်ဗဟိုသို့ တပ်မတော်ကို ပြန်ခေါ်ယူသလို ဖြစ်သွားနိုင်သည့်အပြင် နိုင်ငံ၏ အာရုံစိုက်မှု လားရာကိုလည်း လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စမှ ခွာကာ အမျိုးသားရေးလုံခြုံရေး ကိစ္စရပ်များဆီသို့ ပြန်လှည့် ကူးပြောင်းသွားစေနိုင်ပါသည်။

ဒုတိယအချက်မှာ ပြည်တွင်းစစ် ပြန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အန္တရာယ်ကြီးသော စီးပွားရေးဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများ ရှိလာနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်း ၆၀ ပြည်တွင်းစစ် သမိုင်းကြောင်း တစ်လျှောက်အဆိုးဆုံး စစ်ဘေးဒဏ်ခံခဲ့ရသော နယ်စပ်ဒေသများမှာ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဗဟိုချက်ဒေသများမှ အလွန်ဝေးလံသော အရပ်တွင် ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တပ်မတော်၏ အကြီးစား စစ်ဆင်ရေးများကို အမြဲ ပြုလုပ်နေရခြင်း၊ လုံခြုံမှု မရှိသော ဒေသများတွင် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေး အရ တန်ဖိုးကြီးကြီးမားမား ပေးဆပ်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းမှ ဗမာ အများစုမှာ စစ်ပွဲများကို မမြင်ဘူး ကြသလို၊ ခေါင်းထဲ ထည့်ထားခြင်းလည်း မရှိကြပေ။ သို့သော် နယ်စပ်ဒေသများသည် ကမ္ဘာတွင် စီးပွားရေး အမြန်ဆုံး ကြီးထွားနေသော ဒေသများနှင့် ကပ်လျက်ရှိနေသောကြောင့် နောင်ကာလတွင် ဝေးလံခက်ခဲသော ဒေသများ မဟုတ်တော့ပါ။ ဒေသတွင်း ဆက်သွယ်ရေး ခေတ်သစ် တစ်ခု စတင် နေပြီ ဖြစ်၍ ၎င်းဒေသများ၏ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အနာဂတ် အသက်သွေးကြော သဖွယ် အရေးပါနေသည်။⁷⁹

ရုတ်ခြည်း ပြောင်းလဲသွားနိုင်ချေရှိသော နယ်စပ်ဒေသများကို ဖြတ်သန်း တည်ရှိသော အဓိက စီမံကိန်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

- အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာ ရေနက် ဆိပ်ကမ်းသစ် ကျောက်ဖြူမှ ကူမင်းသို့ သွယ်တန်းမည့် ရေနံနှင့် သဘောဝဓာတ်ငွေ့ အမွှာ ပိုက်လိုင်းများ၊ မြန်နှုန်းမြင့် ရထားလမ်း ဆက်ကြောင်းများ၊ တရုတ်နယ်စပ် အနီး မြန်မာတောင်တန်းဒေသများရှိ ရေအားလျှပ်စစ်တံခံများ အပါအဝင် တရုတ်တို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ
- ထိုင်း ဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီက အကောင်အထည် ဖော်နေသော ထားဝယ်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ ဒေါ်လာဘီလျံများစွာ ကုန်ကျမည့် ၎င်းစီမံကိန်းတွင် အကြီးစား စက်မှုနှင့် ရေနံဓာတု စက်ရုံများ၊ ခေတ်မီ ရေနက်ဆိပ်ကမ်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ချိတ်ဆက်မည့် ကားလမ်း၊ ရထားလမ်းများ ပါဝင်သည်။⁸⁰ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နီးကပ်ပြီး အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ ကမ်းခြေတွင် တည်ရှိသော ထားဝယ် စက်မှုဇုန်မှ ထွက်ကုန်များကို အရှေ့နှင့်အနောက်သို့ အလွယ်တကူ တင်ပို့နိုင်သည့်အပြင်၊ ထားဝယ်ဆိပ်ကမ်း မှတစ်ဆင့် ကုန်စည် ပို့ဆောင်ခြင်းသည် လက်ရှိ

⁷⁹ “ASEAN is situated at the heart of an economically vibrant and growing region .... Enhanced connectivity can potentially place ASEAN at the centre of growth and development. For this to happen, ASEAN needs to seize the opportunities offered by its geographical and comparative advantages”, from a paper on ASEAN connectivity presented by the organisation’s deputy secretary general at the 24th Asia-Pacific Roundtable, Kuala Lumpur, 7-9 June 2010.

⁸⁰ The first phase of the project will cost about \$8 billion and cover an area of around 100 sq km. “Thai-Burma deep sea port project”, *The Bangkok Post*, 11 December 2010.

မလတ္တာရေလက်ကြားကို ဖြတ်သန်း သယ်ဆောင် ရခြင်းထက် ရက်ပေါင်းများစွာ အချိန်လျော့ချ နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

- အိန္ဒိယနိုင်ငံက အကောင်အထည် ဖော်နေသော ကုလားတန်မြစ် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းသည် နှစ်နိုင်ငံအကြား ဆက်သွယ်မှု တိုးတက်စေရန်နှင့် ကုန်းတွင်းပိတ် အိန္ဒိယ အရှေ့မြောက်ဒေသကို အိန္ဒိယအရှေ့ဖက် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း၊ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ တို့နှင့် ချိတ်ဆက်မည့် လမ်းကြောင်းသစ် ဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းစီမံကိန်းသည် ကုလားတန်မြစ် တစ်လျှောက် ကုန်းတွင်းရေလမ်းကြောင်း၊ အရှေ့မြောက် အိန္ဒိယသို့ စင်္ကြန်လမ်း၊ ကာလကတ္တားမှ စစ်တွေ ရေနက်ဆိပ်ကမ်းသို့ ပင်လယ်လမ်းကြောင်း စသော ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး စင်္ကြန်လမ်း (၃)ခု ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သည်။⁸¹

အထက်ပါအဓိက ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများ တည်ရှိမှု အနေအထားကြောင့်၊ အကယ်၍ပြည်တွင်းစစ် ပြန်ဖြစ်ပါက ဆိုးဝါးသော စီးပွားရေး အကျိုးဆက်များ ရှိလာမည်ဖြစ်သည်။

(VI) နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံမှ မြန်ဆန်သော အပြောင်းအလဲများ၏ နောက်ကွယ်တွင် ပြည်တွင်းရေး အခြေအနေ သုံးသပ်ကြံဆမှုများက အဓိက တွန်းအားပေး နေသည့် လက္ခဏာရှိနေပြီး၊ ယင်းဖြစ်စဉ်ကို နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းက အဓိက မောင်းနှင်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို ပြန်လည် တည်ဆောက်ရန်နှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပြစ်ပယ်ခံရမှုကို ပြောင်းပြန်လှန်ပစ်ရန် လိုအပ်နေခြင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် အလွန်အကျွံ မှီခိုနေရသည့် ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ပနိုင်ငံရေး စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံမှုများကို ပြန်လည် ဟန်ချက်ထိန်းညှိရန် လိုအပ်နေခြင်း စသော အချက်အားလုံးက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်အား ပြည်တွင်းရေး အခြေအနေ သုံးသပ်ကြံဆမှုများက မောင်းနှင်နေသည်ကို ညွှန်ပြလျက်ရှိသည်။⁸² နိုင်ငံရေး အုပ်ချုပ်သူ အလွှာ လူများစု အကြား သဘောတူ ထွက်ပေါ်လာသော အချက်မှာ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ချွတ်ခြုံကျမှုနှင့် သံသယကြီးလွန်းသော နိုင်ငံတကာဆက်ဆံမှု ပုံစံများက နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးနှင့် အချုပ်အချာကို ခြိမ်းခြောက်နေပြီ ဟူသော သုံးသပ်မှု ပင်ဖြစ်သည်။⁸³ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ အောင်မြင်စွာ အကွက်ချ ဖန်တီးခဲ့သော နိုင်ငံရေးစနစ်သစ် အသွင်ပြောင်းမှုနှင့် ပိတ်ကားထက်မှ အောင်မြင်စွာ ဆုတ်ခွာမှုတို့က အပြောင်းအလဲ ဟူသော ပြည်သူတို့ မြို့သိပ်ထားသည့် ဆန္ဒ ပြည့်ဝစေမည့် လမ်းကြောင်း ပြောင်းခြင်းကို ခွင့်ပြုပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကြာမြင့်စွာ တောင်းဆိုခဲ့ကြသော ပုံစံအဓိက ပြောင်းလဲခြင်းကို ယခုအခါ စတင် ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် အပြည့်အဝ ထောက်ခံမှု ပေးခြင်းဖြင့် ၎င်းဖြစ်စဉ် သေချာပေါက် အောင်မြင်အောင် ကူညီရမည့် တာဝန်မှာ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း အပေါ် ကျရောက်နေပြီ ဖြစ်သည်။

(က) အနောက်အုပ်စု

အနောက်နိုင်ငံ အများစုသည် မြန်မာအစိုးရ၏ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၊ ဒီမိုကရေစီ ကင်းမဲ့မှုများစသော အလွန်အမင်း စိုးရိမ်စရာ ပြဿနာများကို တုန့်ပြန်သည့် အနေဖြင့် စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့အရေး ယူမှု (sanctions) များကို

⁸¹ “Kaladan Multi-Modal Project in Myanmar”, Manipur Online, 19 December 2010.
⁸² While some of these could be seen as unintended by-products of years of Western sanctions, they were at least as much the re-result of poor economic management and self-imposed isolation.
⁸³ This is the strong sense to emerge from numerous Crisis Group interviews with key individuals in Myanmar over the past year.

နှစ်ပေါင်းများစွာ ချမှတ် ထားခဲ့ကြသည်။ ကနဦး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အမြန်နှုန်းနှင့် အတိုင်းအတာတို့က အနောက်အုပ်စု မူဝါဒချမှတ်သူ အများစုကို အံ့အားသင့် သွားစေခဲ့သော်လည်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဖြစ်တည်လာခဲ့သော အထင်အမြင်များကို တစ်ညထဲဖြင့် မပြောင်းလဲနိုင်ခြင်းကိုမူ ရှောင်လွှဲ၍ မရခဲ့ပါ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ၂၀၁၁ နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု စတင်နေပြီဟူသော အချက်ကို အနောက်နိုင်ငံ အစိုးရအများစုက ယေဘုယျအားဖြင့် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ ၃၀ တွင် နေပြည်တော်သို့ ခြေချခဲ့သော အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဟီလာရီကလင်တန်၏ ခရီးစဉ်က ဤအချက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြသခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်ကို ထောက်ခံ အားပေးရန်အတွက် နယ်ပယ် အမျိုးမျိုးတွင် အနောက်အုပ်စုက လုပ်ပေးနိုင်သော အရာများစွာ ရှိပါသည်။

- နိုင်ငံရေးအရ ထောက်ခံမှု ပေးခြင်း ။ ။ ဤအချက်သည် အပြောင်းအလဲအား မောင်းနှင် နေသူများ၏ အနေအထားကို အားပေး ကူညီနိုင်သည်။ ဤနေရာတွင် မြန်မာအာဏာပိုင်များကို တစုတပေါင်းတည်း ခြုံငုံ၍ နိုင်ငံရေး ထောက်ခံမှုပေးရန် အရေးကြီးသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများနှင့် ခေါင်းမာသူများဟု အုပ်စုခွဲရန် ကြိုးစားခြင်းသည် ဆန့်ကျင်ဖက် ရလဒ်ထွက်ပေါ်လာမည့် အလားအလာ ရှိပြီး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ နောက်တွင် ဖြစ်နိုင်သမျှ အကျယ်ပြန့်ဆုံး သဘောတူ ထောက်ခံမှုကို စုစည်း တည်ဆောက်ရန် အရေးကြီးသည့် အချိန်တွင် ကွဲလွဲမှုများ တိုးမြှင့် သွားစေနိုင်ပါသည်။
- နည်းပညာ အကူအညီပေးခြင်းနှင့် စွမ်းရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်း ။ ။ ဤအချက်ကို နှစ်နိုင်ငံဆက်သွယ်မှု၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်မှု နှစ်မျိုးစလုံးဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။ ဤနေရာတွင် ကမ္ဘာ့တလွှား အစည်းအရုံးများ၊ အဖွဲ့အစည်းများထံမှ အကူအညီပေးရန် ကမ်းလှမ်းမှုများ မလုံလောက်ခြင်းကို မတွေ့ရပါ။ မြန်မာအစိုးရ အဓိက စိုးရိမ်သော အချက်မှာ နည်းပညာ အကြံဉာဏ်၏ အရည်အသွေးနှင့် ကွက်တီဝင်မှု သေချာရေးသာ ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ အဓိက ဦးစားပေး ကိစ္စနှစ်ရပ်မှာ စီးပွားရေး ပြန်လည် တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဒီမိုကရေစီ ပြောင်းလဲခြင်း တို့ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းနယ်ပယ်များတွင် ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး အတွေ့အကြုံများဖြင့် အကြံဉာဏ် ပေးနိုင်သော အဆင့်မြင့် ရင်းမြစ်များမှာ အနောက်နိုင်ငံ အင်စတီကျူးရှင်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများသာ ဖြစ်ပါသည်။
- မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း ။ ။ တပ်မတော်သည် အလွန် အင်အားကြီးသော အင်အားစု တစ်ခု ဖြစ်နေဆဲ ပင်ဖြစ်သည်။ ယခုအချိန်အထိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို တပ်မတော်က ယေဘုယျအားဖြင့် ထောက်ခံမှု ပေးထားသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ယခုကဲ့သို့ ထောက်ခံမှု ဆက်ပေးစေရန်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခကို အဆုံးသတ် ပေးစေရန်အတွက် လက်ရှိ ပြောင်းလဲနေသော စနစ်သစ်မှ တစ်စုံတရာ ရရှိခံစားရမည်ဟု တပ်မတော်က ရှုမြင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ တပ်မတော်-တပ်မတော်ခြင်း ဆီလျော် မှန်ကန်သော ပုံစံများဖြင့် ပြန်လည် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းသည် ထိရောက်မှုရှိသော အချက်ပြုမှု တစ်ခု ဖြစ်လာဖွယ်ရှိသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းများကို ဂရုတစိုက် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း (လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံတကာ လူ့သားခြင်း စာနာထောက်ထားမှု ဥပဒေဆိုင်ရာ၊ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အရာရှိ သင်တန်း အစရှိသော) သင်တန်းပုံစံ အမျိုးမျိုး၊ အပြန်အလှန် သွားရောက် လည်ပတ်မှုများ၊ ဒေသတွင်း စစ်ရေး လေ့ကျင့်မှုများ၌ ပါဝင်ခြင်း စသည့် အစီအစဉ်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ တပ်မတော်ခြင်း ဆက်ဆံမှုများသည် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ခေတ်မီရေးနှင့် အရပ်ဖက် အစိုးရအတွင်းမှ စစ်တပ်၏ ကဏ္ဍကို အသားကျ

လက်ခံရေးတို့ကို အဆင်ပြေ လွယ်ကူအောင် ကူညီနိုင်သည့်အပြင် တိုင်းရင်းသား ဒေသများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အားပေးမြှင့်တင်မည့် လက်တွေ့ ကြိုးပမ်းမှုများတွင်လည်း ကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ များစွာ ပိုမိုတိုးတက်လာပြီး တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခ ပြေလည်နေပြီဟု သတ်မှတ်နိုင်သည့် အချိန်အထိ လက်နက်ရောင်းဝယ်မှု ပိတ်ပင်ခြင်း အစီအစဉ်ကို ဆက်လက် ချမှတ်ထားသင့်ပါသည်။

- အရေးယူ ဒဏ်ခတ်မှု sanctions များကို ဖယ်ရှားခြင်း ။ ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ချမှတ်ထားသော အရေးယူ ဒဏ်ခတ်မှုများသည် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပြင်ဆင်ရန် အချိန်ယူရမည် ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် sanctions များ ဆက်လက်ချမှတ်ရန် လုံလောက်သော အကြောင်းရင်းမှန်သမျှကို ယခုအချိန်ထိ အကောင်အထည် ဖော်ပြီးသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အရှိန်အဟုန်နှင့် အတိုင်းအတာတို့က ဖယ်ရှားပစ်လိုက်ပြီ ဖြစ်သည်။ (မြန်မာနိုင်ငံသို့ လက်နက်တင်ပို့မှု တားမြစ်ထားသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ အီးယူနှင့် အခြားနိုင်ငံများတွင် လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေသော လက်နက်ရောင်းချမှု ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို သီးခြား ဖယ်ထုတ်ထားရန် မလိုပဲ အလားတူ လက်တွေ့ သက်ရောက်မှုရှိအောင် အသုံးပြု နိုင်သော်ငြားလည်း အဆိုပါ လက်နက် အရောင်းအဝယ် ပိတ်ပင်တားမြစ်မှုသည်သာလျှင် ဆက်လက်ချမှတ်ရန် အကျိုးအကြောင်း ခိုင်လုံသည့် တစ်ခုတည်းသော အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။)

အရေးယူ ဒဏ်ခတ်ထားသော အစီအစဉ်များကို ယခုပင် တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ရုတ်သိမ်း ပေးသင့်သည်ဟူသော အချက်ကို အနောက်အုပ်စု အစိုးရများ အကြား ယေဘုယျ သဘောတူညီမှု ရရှိထားသော်လည်း အချို့က အရေအတွက် ကန့်သတ်၍ ဆက်လက်ထားရှိရန် (သို့) တစ်ခုပြီးမှ တစ်ခု ရုတ်သိမ်းရန် စောဒက တက်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် မည်သည့် တစ်ခု ရွေးချယ်သည် ဖြစ်စေ၊ (အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများ အနေအထားကို အားနည်းစေခြင်းနှင့် အပြောင်းအလဲကို အားပေးနိုင်သော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို အားနည်းစေခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွား စစ်စစ်ဖြစ်သော စီးပွားရေးပြန်လည် တည်ဆောက်မှု ဖြစ်စဉ်ကို ရှုပ်ထွေးနိုင်စေခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း) ဆက်လက် ပြောင်းလဲအောင် ဖိအား ဆက်ပေးထားနိုင်ခြင်းထက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိခိုက်နိုင်စေမည့် အလားအလာက ပိုများပါသည်။ အရေးယူဒဏ်ခတ်မှု အစီအစဉ်များအားလုံး မဖယ်ရှားမီ အစီအစဉ်သစ်များ ချမှတ်ရန် တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များ ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်မှုသည် အခြားနိုင်ငံများ အပေါ် အသုံးပြုသော စံညွှန်းများထက်⁸⁴ များစွာ ပိုမြင့်သော စံညွှန်းများဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကို ဘောင်ခတ်နေသည့်သဘော သက်ရောက်ရှိသာမကပဲ၊ အရေးယူ ဒဏ်ခတ်မှု sanctions များ၏ သိက္ခာ အဆင့်အတန်းကိုပါ ပို၍ အားနည်း သွားစေနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အခြားသော အခြေအနေများတွင် နိုင်ငံရေး ဖိအားအဖြစ် အသုံးပြုသော အရေးယူဒဏ်ခတ်မှု အစီအစဉ်များ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု သည်လည်း ကျဆင်း သွားပါလိမ့်မည်။

မြန်မာအာဏာပိုင်များသည် အတိတ်က အာဇာတဟောင်းများကို ဘေးဖယ်ထားကာ သာမန်ထက် ထူးကဲစွာ ခရီးပေါက်ခဲ့ကြပြီး၊ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အပြင်းထန်ဆုံး ပြစ်တင် ဝေဖန်သူများကိုပင် လက်ကမ်း ဆက်ဆံနေပြီ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ အနောက်အုပ်စု အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် လက်တွဲဖော်သစ် ဖြစ်လာအောင် အချိုးညီညီ အားထုတ် ကြိုးပမ်းကြဖို့ အရေးတကြီး လိုအပ်နေသည်။

⁸⁴ Myanmar is now more democratic on most measures than several other members of ASEAN and already has greater press freedoms and more significant opposition representation than some, even as its reform process continues.

(ခ) ဒေသတွင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကာလရှည်ကြာ နွားခြေရာခွက်ထဲမှ ဖားသူငယ်ကာလမှ ရုန်းထွက်ကာ ၎င်း၏ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး အနေအထားကို ပြန်လည် ချိန်ညှိနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် နိုင်ငံ၏ ပထဝီမဟာဗျူဟာ မြောက် တည်ရှိမှုသည် ကြီးကြီးမားမား အရေးပါနေပြီဟု ယူဆရသည်။⁸⁵ လက်ရှိ နှစ်ပိုင်းများအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး အရ မလွဲမရှောင်သာ၊ အလွန်အကျွံ ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံခဲ့ရခြင်းကြောင့် အဆိုပါ ဆက်ဆံရေးမှာ အတော်အတန် ခရီးပေါက်နေဦးမည် ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနှင့် ဂျပန် နှစ်နိုင်ငံလုံးကလည်း မြန်မာတို့နှင့် ဆက်ဆံရေး ခိုင်မာအောင် လှုပ်ရှား နေကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ တရုတ်နိုင်ငံ အပေါ် အလွန်အကျွံ မှီခိုနေခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်၊ အထူးသဖြင့် အင်အားကြီး အိမ်နီးချင်းများ၏ လွှမ်းမိုးလာမှု အန္တရာယ်ကို ရှောင်ရှားရန် နည်းလမ်းအဖြစ် ဘက်မလိုက် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးဝါဒကို ဦးစားပေးထားသော နိုင်ငံ၏ မူလရိုရင်းစွဲ အစဉ်အလာ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒ ရပ်တည်ချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံရေး အာဏာရ ပုဂ္ဂိုလ် အများစု အကြားတွင် စိုးရိမ်ပူပန်မှု ကြီးထွား လာခဲ့သည်။⁸⁶

တရုတ်နိုင်ငံမှာလည်း မြန်မာတို့၏ မဟာဗျူဟာမြောက် ရွှေ့ပြောင်းမှု အပေါ် အထင်အမြင်များ ရှုပ်ထွေး လျက်ရှိသည်။ တရုတ်-မြန်မာ ဆက်ဆံရေးသည် ယခင်ကလို နီးစပ်မှုမျိုးကို မျှော်လင့်၍ မရတော့သော်လည်း မြန်မာတို့၏ အစဉ်အလာ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို ပြန်လည် ဆုပ်ကိုင်သည့် လက်ရှိ အပြောင်းအလဲကို အကောင်းဆုံးဟု ယူဆရပြီး တရုတ်နိုင်ငံသည် အလွန် အရေးကြီးသော မဟာမိတ် အဖြစ် ဆက်ရှိနေမည်ဟု တရုတ်နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒ ချမှတ်သူ အချို့က သိရှိ လက်ခံထားကြသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာတို့ နိုင်ငံရေး စီးပွားရေးအရ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာပြီး၊ ပိုမို အမျိုးစုံလင်သော နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး ဆက်ဆံမှုများ ရှိနေခြင်းသည် နှစ်နိုင်ငံစလုံး၏ အကျိုးစီးပွားဖြစ်သည် ဟူသော အချက်ကိုလည်း အသိအမှတ်ပြု လက်ခံထားသည်။⁸⁷ တစ်ချိန်ထဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ထားသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ အမေရိကန်နှင့် မြန်မာအကြား ရင်းနှီးသော မဟာဗျူဟာမြောက် ဆက်ဆံရေးက တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ချေ များနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း စိုးရိမ်ပူပန်သူ အခြားမူဝါဒ ချမှတ်သူများလည်း ရှိနေသည်။⁸⁸

၁၉၉၇တွင် အာဆီယံ အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အာဆီယံအဖွဲ့တို့၏ ဆက်ဆံရေးမှာလည်း ပြောင်းလဲ တိုးတက်လျက်ရှိသည်။ ယခင်ကမူ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖြေရှင်းစရာ နိုင်ငံရေး ပြဿနာများရှိနေသော အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၊ အာဆီယံ အဖွဲ့ကြီး၏ ပုံရိပ်ကို ထိခိုက်စေသော အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးအဖြစ် အမြဲတစေ ရှုမြင်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ယခုအခါ ယင်းအနေအထား ပြောင်းလဲသွားပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်က စွန့်လွှတ်ရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ရသော အာဆီယံ အလှည့်ကျ ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ကို ၂၀၁၄ တွင် ထမ်းဆောင်ရန် လက်ခံလိုက်ခြင်းသည် ဒေသတွင်း အဆင့်အတန်းသစ် ရရှိလာသော လက္ခဏာ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ ၂၀၁၅ တွင် အာဆီယံစီးပွားရေး အသိုင်းအဝိုင်း ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာစေမည်ဟု မျှော်လင့်ရသော အာဆီယံစီးပွားရေး ပေါင်းစည်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံက ကတိပြုထားသည်။⁸⁹ အထူးသဖြင့် အဖွဲ့ဝင် အတော်များများတွင် နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုနှင့် စီးပွားရေး ပြုပြင်မှု အတွေ့အကြုံများ ရှိထားသော အာဆီယံအဖွဲ့သည် နိုင်ငံရေးထောက်ခံမှုနှင့် နည်းပညာ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းမှ တဆင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စတင်နေသော ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ပုံဖော်ရာတွင် အရေးကြီးသော ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

⁸⁵ For a detailed examination of the changing geography of the region and the significance of Myanmar’s opening, see Thant Myint-U, *Where China Meets India: Burma and the New Cross-roads of Asia* (London, 2011).
⁸⁶ For detailed earlier reporting on China-Myanmar relations, see Crisis Group Asia Report N°177, *China’s Myanmar Dilemma*, 14 September 2009; and Asia Briefing N°112, *China’s My-anmar Strategy: Elections, Ethnic Politics and Economics*, 21 September 2010.
⁸⁷ Crisis Group interview, Kunming, October 2011.
⁸⁸ Crisis Group interviews, Beijing, January 2012.
⁸⁹ See “ASEAN urged to implement AEC Blueprint 2015 on time”, *Xinhua*, 8 October 2011.

(ဂ) ကုလသမဂ္ဂ

ကုလသမဂ္ဂ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းမှု ကာလတွင် ဘေးဖယ် မနေသင့်ပါ။ ကုလသမဂ္ဂနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သံခင်းတမန်ခင်း အတွက် အဓိက ထောက်တိုင် တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပထမဆုံး အာရှသား ကုလအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဦးသန့် (၁၉၆၁-၁၉၇၁)ကို မွေးထုတ်ခဲ့ခြင်း အတွက် ဂုဏ်ယူနေသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီ နှစ်များအတွင်းကမူ ကုလသမဂ္ဂနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အကြားဆက်ဆံရေးမှာ အမြဲတစေ ချောမွေ့ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ အကြောင်းရင်းမှာ လုံခြုံရေးကောင်စီ၊ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ စသော ကုလ အဖွဲ့အစည်းများသည် အနောက်အုပ်စု၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စစ်ဆေးရေး လက်နက်ကရိယာများ အဖြစ် အသုံးတော်ခံနေသည်ဟု မြန်မာအစိုးရက သတ်မှတ်ထားခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနေပြီ ဖြစ်ပြီး၊ အဓိက စိုးရိမ်စရာ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာများကို စတင် ဖြေရှင်းနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုလအဖွဲ့ကြီးနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် အထူး ဦးစားပေး ကိစ္စ ဖြစ်လာတော့မည့်အပြင် ကုလသမဂ္ဂနှင့် နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာအစိုးရသစ်က ကတိပြုထားပြီ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ လက်ရှိ အခိုက်အတန့်သည် ကုလသမဂ္ဂ အတွက် မြန်မာ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်နှင့် တွဲပါလာမည့် စိန်ခေါ်မှု အသစ်များစွာကို ဖြေရှင်းရန် အစိုးရနှင့် ပြည်သူများကို ကူညီပံ့ပိုးနိုင်မည့် လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ရှိရင်းစွဲ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို တွန်းအားပေးနိုင်သည့် အားလျော်စွာ၊ ရှေ့သို့ချီနေသော မြန်မာနိုင်ငံမှ ၎င်း၏ ကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ရမည့်ကာလ ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်က ပြသခဲ့သော လက်တွေ့ အပြုသဘောဆောင်မှုများကြောင့် မြန်မာခေါင်းဆောင်များ၏ ကောင်စွာ လေးစားခြင်းခံရသော ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဘန်ကီမွန်း ဧပြီလကုန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်ရန် စီစဉ်ထားသော ခရီးစဉ်သည် အထက်ဖော်ပြပါ ကိစ္စအတွက်အရေးကြီးသော အခွင့်အလမ်း ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။

ယခုအသွင်ပြောင်းကာလတွင် ကုလသမဂ္ဂ ကပေးမည့် အကူအညီနှင့် အကြံဉာဏ်တို့သည် ကြီးကြီးမားမား တန်ဖိုးရှိနိုင်ပါသည်။ ၎င်းအခွင့်အလမ်းကို အကောင်းဆုံး အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အနည်းဆုံးအားဖြင့် အတားအဆီး နှစ်ခု ရှိနေသည်။ ပထမအချက်မှာ အဓိက အလှူရှင်နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ၏ ရလဒ်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း စာနာမှု အကူအညီ humanitarian နှင့် ထပ်တိုးစာနာမှု အကူအညီ humanitarian-plus⁹⁰ တို့ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကုလသမဂ္ဂ၏ အခွင့်အာဏာကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ကန့်သတ်ခံခဲ့ရသော အချက်ဖြစ်သည်။⁹¹ ထို့အတွက် နိုင်ငံတွင်း ကုလသမဂ္ဂ၏ အနေအထားသည် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် ကျယ်ပြန့်သော ကိစ္စရပ်များကို အစိုးရနှင့် လက်တွဲ၍ လုပ်ဆောင်နိုင်လောက်အောင် အားကောင်းခြင်း မရှိတော့ပေ။⁹² ဒုတိယအချက်မှာ ကုလအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ good offices လုပ်ငန်းတာဝန် အဖြစ် အထူးအကြံပေး ဗီဂျေးနမ်ဘီယာ အကောင်အထည် ဖော်နေသော ကုလသမဂ္ဂ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး သီးသန့်ညှိနှိုင်းမှု လမ်းကြောင်း ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းသို့ အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းထားသော နှစ်ပတ်လည် အထွေထွေ ညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မြန်မာအစိုးရက “မလိုလားအပ်သော နိုင်ငံရေး ဖိအားပေးမှုဖြစ်၍ အဆုံးသတ်သင့်နေပြီ” ဟု ယခင်ကပင် သတ်မှတ်ထားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။⁹³ သို့ဖြစ်ရာ ၎င်း good

⁹⁰ “Humanitarian-plus” is normally donor assistance that sup-ports some activities, such as education and primary health care, that go beyond pure humanitarian activities, in contexts where normal development programs are not yet in place or deemed appropriate.
⁹¹ Ibid.
⁹² According to senior U.S. officials, the policy changes an-nounced by the secretary of state on 4 April should now “permit UNDP to pursue what we would call a normal country program”. “Background Briefing on Burma”, U.S. State Department, 4 April 2012.
⁹³ Crisis Group interviews, senior government officials and ad-visers, New York and Yangon, September 2011 and March 2012.

offices အစီအစဉ်သည် အသွင်ပြောင်းကာလ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကိုက်ညီမည့် အသုံးဝင်သော ပံ့ပိုးအားပေးမှု ဖြစ်မလာပဲ အချိန်ကန့်သတ်၍ နိုင်ငံရေးအရ တိုက်ရိုက်ဖိအားပေးမှု တစ်ခု အဖြစ် မြန်မာအစိုးရ၏ ရှုမြင်ခံရခြင်းကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

အကယ်၍ ၎င်းအတားအဆီးများကို ကျော်လွှားနိုင်ပါက မြန်မာနိုင်ငံသည် အသွင်ပြောင်း လုပ်ငန်းစဉ် ကာလအတွင်း ကုလသမဂ္ဂ၏ ထိရောက်သော ပံ့ပိုးအားပေးမှုကို များစွာ ရရှိမည် ဖြစ်ပြီး၊ ကုလသမဂ္ဂကလည်း များစွာ ကူညီ ပံ့ပိုးနိုင်ပေလိမ့်မည်။ နားလည်မှု အသစ် တည်ဆောက်ရေးသည် အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ ခရီးစဉ်နှင့် နယ်ဘီယာ၏ တွေ့ထိဆက်မှု အစီအစဉ်တို့၏ အဓိက ဖိုးကပ်စ် ဖြစ်သင့်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ အားပေးပံ့ပိုးမည့်ခွင့် (သို့) နယ်ပယ်ကို မြန်မာအစိုးရနှင့် ပူးတွဲ သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိသော နယ်ပယ်များတွင် နိုင်ငံရေးအထောက်အပံ့ ပေးရေး ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ချက်များ⁹⁴ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ၎င်းအစီအစဉ်ကို အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ မြန်မာ့ရေးရာ မိတ်ဆွေများအဖွဲ့(သို့) ကုလသမဂ္ဂ၏ track 1.5 တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းမှု အစီအစဉ်⁹⁵ နယ်စပ်ဒေသ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုကို အားပေးခြင်း၊ လာမည့် ၂၀၁၅ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ အကြိုကာလတွင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီ ပေးခြင်း၊ အစရှိသော ရှိပြီးသား ပလက်ဖောင်းများပေါ်တွင် အခြေခံ၍တည်ဆောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပြီး အရေးကြီးဆုံးမှာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ပတ်သက်သော ဦးစားပေး လိုအပ်ချက်များကို ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံတကာ ရင်းမြစ်များကို အစေးကပ်အောင် ပေါင်းစည်းပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ good offices အခွင့်အာဏာသည် ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်ခွင့်ရရန် လုံလောက်သော ကျယ်ပြန့်မှု သေချာပေါက် ရှိထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။⁹⁶

(VII) အဆုံးသတ်ကောက်ချက်

မြန်မာအစိုးရသစ် အာဏာရယူပြီး တစ်နှစ်အကြာတွင် သတိထား မိလောက်အောင် မြန်ဆန်သော အသွင်ကူးပြောင်းမှု စတင်ဖြစ်ပေါ် နေပြီဖြစ်သည်။ သမ္မတကလည်း ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အရှိန်မြှင့်ရန်၊ စီးပွားရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်၊ တိုင်းရင်းသား ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်ကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်၊ တရားသော ဥပဒေစိုးမိုးမှု တိုးတက် စေရန်နှင့် အတိတ်က ခါးသီးသော ဒဏ်ရာ ဒဏ်ချက်များ အနာကျက်စေရန် အတွက် များစွာ ပိုမို လုပ်ဆောင်သွားရန် ရည်ရွယ်ထားကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အသိပေးထားသည်။ ဧပြီ ၁ရက်တွင် ကျင်းပခဲ့သော ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများသည် သိသိသာသာ လွတ်လပ်၊ မျှတမှုရှိခဲ့ပြီး အတိုက်အခံ NLD ပါတီ အပြတ်အသတ် အနိုင်ရရှိကာ၊ ကျင်းပနေရာ ၄၅ နေရာ အနက် ၄၃ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည်လည်း သူမ၏ မဲဆန္ဒနယ်တွင် မဲအများစု အသာဖြင့် အနိုင်ရရှိသည်။ အဆိုပါ ရလဒ်များသည် လွှတ်တော်အတွင်းမှ ဩဇာအာဏာ ဟန်ချက်ကို ပြောင်းလဲစေမည် မဟုတ်သော်လည်း NLD ပါတီကို အင်အားအကြီးဆုံး အတိုက်အခံ ပါတီ ဖြစ်လာစေပြီး လွှတ်တော်တွင်း၌ လူထုအကြိုက် အယူအဆကို ပြောရေးဆိုခွင့် ရှိသော ပါတီအဖြစ် အင်အားကြီး အခွင့်အာဏာကို ရရှိစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အခြေခံကျကျ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်နေခြင်းကို နိုင်ငံရေးအာဏာရ အလွှာ အကြား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူညီမှု ရရှိထားသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် နောက်ပြန်ဆုတ်မည့် အန္တရာယ်ကို သိသိသာသာ

⁹⁴ This should be distinguished from technical aid coordination, for which there are existing in-country mechanisms.
⁹⁵ The Group of Friends of the Secretary-General on Myanmar is made up of Australia, China, the EU, France, India, Indonesia, Japan, Norway, Russia, Singapore, Thailand, UK, U.S. and Vietnam. The track 1.5 consultations have brought Myanmar diplomats together with representatives of UN member states and senior UN officials, as well as independent experts, to promote closer mutual understanding outside the confines of formal diplomacy.
⁹⁶ See operative paragraph 33 of General Assembly Resolution A/C.3/66/L.55, 28 October 2011.

အားနည်း သွားစေသည်။ သို့သော်ငြားလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် အနေဖြင့် မူဝါဒ ရေးဆွဲမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာ၊ အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် ချို့တဲ့နေခြင်း၊ လူနေမှု အဆင့် သိသိသာသာ တိုးတက်လိုသည့် မျှော်လင့်ချက်များ ကြီးထွားလာခြင်းကို လိုက်မီအောင် ဖြည့်ဆည်းရခြင်းနှင့် ချွတ်ခြံကျ စီးပွားရေးကို ပြန်လည် တည်ဆောက်ရခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ခိုင်မာအောင်တည်ဆောက်ရခြင်း စသည်တို့ အပါအဝင် စိန်ခေါ်မှု မြောက်များစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲမှ NLD ပါတီ၏ အောင်ပွဲသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ထပ်မံ၍ အရှိန်တင် ပေးနိုင်သော်လည်း၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ၏ ရှုံးနိမ့်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးအာဏာရ အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်များစွာကို တပ်လှန့်လိုက်သလို ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။ ဤအချက်ကြောင့် သမ္မတအား ပါတီတွင်း ပြင်းထန်စွာ ဝေဖန်မှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီး၊ ဒီမိုကရေစီ ဆက်လက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း အပေါ် ခုခံငြင်းဆန်မှု ပိုမို မာကြောလာနိုင်သည်။

နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ထောက်ခံ အားပေးရာတွင် အရေးကြီးသော ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်။ ဤနေရာတွင် နည်းပညာ အကြံဉာဏ်နှင့် အကူအညီပေးခြင်းအပြင် အစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းမှုကို နိုင်ငံရေးအရ အားပေးထောက်ခံရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်ပေါင်း ၅၀ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု စနစ် နှင့် လမ်းခွဲကာ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး ကြီးကြီးမားမား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်လျက်ရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အပြောင်းအလဲများကို အစဉ်တစိုက် တောင်းဆိုခဲ့သော အနောက်အုပ်စု အနေဖြင့် ယခုအချိန်တွင် သူတို့တတ်နိုင်သမျှ အရာအားလုံးကို ကူညီပံ့ပိုး ကြရလိမ့်မည်။ အရေးကြီးဆုံး ခြေလှမ်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ချမှတ်ထားသော အရေးယူဒဏ်ခတ်မှု sanctions များကို နှောင့်နှေးခြင်းမရှိ ရုတ်သိမ်းပေးရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းသည် နိုင်ငံတွင်းမှ အပြောင်းအလဲ ငြင်းဆန်သူများကို အားကောင်း သွားစေနိုင်ပြီး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်အား မောင်းနှင်နေသူများကိုပါ အားနည်းသွားစေလိမ့်မည်ဟု မှတ်ချက်ပေး တင်ပြလိုက်ပါသည်။

ဂျကာတာ/ ဘရင်ဆယ်၊ ၁၁ ဧပြီ ၂၀၁၂

APPENDIX A MAP OF MYANMAR

APPENDIX B

LIST OF CEASEFIRE AGREEMENTS

	Armed Group	Date initial agreement signed
1.	United Wa State Army (UWSA)	6 September 2011
2.	National Democratic Alliance Army (NDAA, “Mongla Group”)	7 September 2011
3.	Kloh Htoo Baw (“Golden Drum” Group; ex-Democratic Kayin Buddhist Army Brigade 5)	3 November 2011
4.	Shan State Army-South (SSA-South)	2 December 2011
5.	Chin National Front (CNF)	6 January 2012
6.	Karen National Union (KNU)	12 January 2012
7.	Shan State Army-North (SSA-North)	28 January 2012
8.	New Mon State Party (NMSP)	1 February 2012
9.	Karen National Liberation Army Peace Council	7 February 2012
10.	Karenni National Progressive Party (KNPP)	7 March 2012
11.	Arakan Liberation Party (ALP)	6 April 2012

APPENDIX C

PARTIES THAT CONTESTED THE BY-ELECTIONS

Party	Seats contested	Seats won
1. Union Solidarity and Democratic Party (USDP)	45 (all seats)	1
2. National League for Democracy (NLD)	44	43
3. National Unity Party (NUP)	22	–
4. National Democratic Force (NDF)	11	–
5. Unity and Peace Party	4	–
6. People's Democracy Party	3	–
7. Myanmar New Society Democratic Party	3	–
8. Myanmar National Congress Party	3	–
9. New National Democracy Party	3	–
10. Shan Nationalities Democratic Party	3	1
11. National Political Alliance	2	–
12. All Mon Regions Democracy Party	1	–
13. Democratic Party (Myanmar)	1	–
14. Kokang Democracy and Unity Party	1	–
15. Lahu National Development Party	1	–
16. Modern People's Party	1	–
17. Pao National Organisation	1	–
Independent candidates	7	–

Note that the figures for seats contested are based on informal reports, since no official consolidated list has yet been publicly released.

International Headquarters

149 Avenue Louise, 1050 Brussels, Belgium · Tel: +32 2 502 90 38 · Fax: +32 2 502 50 38
Email: brussels@crisisgroup.org

New York Office

420 Lexington Avenue, Suite 2640, New York 10170 · Tel: +1 212 813 0820 · Fax: +1 212 813 0825
Email: newyork@crisisgroup.org

Washington Office

1629 K Street, Suite 450, Washington DC 20006 · Tel: +1 202 785 1601 · Fax: +1 202 785 1630
Email: washington@crisisgroup.org

London Office

48 Gray's Inn Road, London WC1X 8LT · Tel: +44 20 7831 1436 · Fax: +44 20 7242 8135
Email: london@crisisgroup.org

Moscow Office

Kutuzovskiy prospect 36, Building 41, Moscow 121170 Russia · Tel: +7-926-232-6252
Email: moscow@crisisgroup.org

Regional Offices and Field Representation

Crisis Group also operates out of over 25 different locations in Africa, Asia, Europe, the Middle East and Latin America.

See www.crisisgroup.org for details.

International Headquarters

149 Avenue Louise, 1050 Brussels, Belgium · Tel: +32 2 502 90 38 · Fax: +32 2 502 50 38
Email: brussels@crisisgroup.org

New York Office

420 Lexington Avenue, Suite 2640, New York 10170 · Tel: +1 212 813 0820 · Fax: +1 212 813 0825
Email: newyork@crisisgroup.org

Washington Office

1629 K Street, Suite 450, Washington DC 20006 · Tel: +1 202 785 1601 · Fax: +1 202 785 1630
Email: washington@crisisgroup.org

London Office

48 Gray's Inn Road, London WC1X 8LT · Tel: +44 20 7831 1436 · Fax: +44 20 7242 8135
Email: london@crisisgroup.org

Moscow Office

Kutuzovskiy prospect 36, Building 41, Moscow 121170 Russia · Tel: +7-926-232-6252
Email: moscow@crisisgroup.org

Regional Offices and Field Representation

Crisis Group also operates out of over 25 different locations in Africa, Asia, Europe, the Middle East and Latin America.

See www.crisisgroup.org for details.

---

www.crisisgroup.org